

EFFECT 'DE RECHTBANK' OP KENNIS EN HOUDING EINDRAPPORTAGE

BTC MediaTest BV
Eindrapportage R-3196
Maart 2011

Op verzoek van Raad voor de Rechtspraak

Amsterdam, 11 maart 2011

L.S.,

Hierbij treft u het resultaat van het onderzoek naar het effect van de documentaireserie *De Rechtbank*.

Vanaf dinsdag 30 november heeft de EO gedurende acht weken de tv- serie *De Rechtbank* uitgezonden. Iedere aflevering bracht een aantal rechtszaken in beeld: variërend van huiselijk geweld tot arbeidsconflict en van bouwvergunning tot een ondertoezichtstelling. De serie is volledig opgenomen in de rechtbank Utrecht.

Het doel van het onderzoek is de effecten van de serie op kennis en houding van de Nederlandse burger in kaart te brengen. Hiervoor heeft voorafgaand, tijdens en na afloop van *De Rechtbank* ondervraging plaatsgevonden. Dit onderzoek is online uitgevoerd onder zowel kijkers (experimentele groep) als niet-kijkers (controlegroep). In totaal hebben 2.329 personen deelgenomen aan de zogeheten voormeting en 1.049 personen aan de eindmeting. Bij de experimentele groep is tussentijds – na de eerste vier uitzendingen – een tussenmeting uitgevoerd.

Mediatest biedt de Raad voor de Rechtspraak hiermee inzicht in de effecten van de TV serie en hopelijk tegelijkertijd handvatten voor eventuele toekomstige communicatie- en media-uitingen gericht op kennisvermeerdering en bevordering van een positieve houding ten opzichte van de Rechtspraak en de rechter.

Met vriendelijke groet,

Sylvia van Ewijk
Senior consultant

Stephan van Furth
Client Director

Inhoudsopgave

Eindrapportage De Rechtbank	Pagina
Management samenvatting	4
1. Bereik en waardering	8
2. Effect op kennis	17
3. Effect op vertrouwen	23
4. Effect op houding	29
Bijlage	34
Verantwoording	41

Management samenvatting

Management samenvatting [1]

Algemeen

De belangstelling in de media voor de rechtspraak is groot. Er wordt volop gediscussieerd over de rechtsgang en de wet. Inmiddels weet heel Nederland wat 'wraking van de rechtbank' betekent, zij het dat dit een niet voorzien gevolg is van een incident. Tegelijkertijd is bij het grote publiek weinig bekend over de gang van zaken in de rechtszaal, de inhoud van het recht, welke afwegingen er worden gemaakt en hoe een vonnis tot stand komt. Tegen die achtergrond heeft de rechtbank Utrecht een doelbewuste poging gedaan om de kennis over de gang van zaken in de rechtszaal te vergroten en waar mogelijk de houding ten opzichte van de rechtspraak positief te beïnvloeden via het laten maken van een TV-serie.

Het doel van het onderzoek is meten of en in welke mate *De Rechtbank* de beoogde effecten realiseert: in hoeverre heeft *De Rechtbank* invloed op de kennis en houding ten aanzien van de rechtspraak?

De onderzoeksresultaten zijn herwogen op basis van CBS gegevens [leeftijd en geslacht] naar representatieve cijfers voor Nederland. De verdeling naar man - vrouw en naar leeftijd is hierdoor gelijk geworden voor de controle- en experimentgroep.

Management samenvatting [2]

Bereik en waardering

De Rechtbank heeft met gemiddeld bijna 900.000 kijkers een breed publiek getrokken. Het onderzoek heeft een hoge respons gehad: bij de controlegroep bedroeg die 57% [basis: 815] en bij de experimentele groep 39% [basis 1515]. De kijkintensiteit bij de laatste groep was hoog: 40% heeft alle acht uitzendingen gezien en 66% zag er 6 of meer. De kijkintensiteit was met name hoog onder lager opgeleide deelnemers en de deelnemers die eerder betrokken zijn geweest bij een rechtszaak [indicatieve verschillen].

De TV serie werd inhoudelijk goed beoordeeld: 76% vond de serie informatief en 65% vond de uitzendingen begrijpelijk voor iedereen.

Effect op kennis

Objectief gemeten is er geen significant effect van *De Rechtbank* op de algemene kennis over de gang van zaken is beperkt. Gemeten tussen voor- en eindmeting is het meeste effect zichtbaar bij de kennis over strafrechtzaken [zuiver effect 7,1%] en huurzaken [zuiver effect 6,5%].

Subjectief gemeten blijkt er wel een significant effect te zijn. Het gevoel van mensen dat de kennis door *de Rechtbank* is toegenomen, is duidelijk zichtbaar. Wanneer de deelnemers zelf een schatting maken over de mate waarin hun kennis over de gang van zaken is toegenomen dan zegt 66% dat hun kennis over de gang van zaken tijdens een rechtszitting is toegenomen. Dat is fors hoger dan andere effectmetingen aangeven.

Het meten van het 'zuivere effect' van *De Rechtbank* geschiedt als volgt. Er is een controlegroep (personen die geen enkele uitzending zagen) en een experimentele groep (personen die minimaal drie uitzendingen hebben bekeken); beide groepen hebben een identieke voor- en een eindmeting gekregen.

De scores op bepaalde vragen uit de eindmeting worden gedeeld door die op de vragen uit de voormeting en het verschil wordt uitgedrukt in percentages;

Het zuivere effect is het verschil tussen de percentages [procentpunten] uit de experiment- en de controlegroep.

Management samenvatting [3]

Effect op vertrouwen

De Rechtbank heeft een duidelijk positief effect op het vertrouwen in rechters gehad. De serie resulteerde in een toename van 8% in het overall vertrouwen in rechters. Ook het vertrouwen in verschillende deelaspecten is toegenomen, zoals het vertrouwen in de onpartijdigheid van rechters [zuiver effect 10%] en in de integriteit van rechters [zuiver effect 9%]. Het benoemen van de feitelijke aspecten, zoals het uitleggen van de genomen beslissing of laten weten wat de wet voorschrijft, draagt substantieel bij aan het vertrouwen in de rechter. Ook aspecten zoals betrokkenheid tonen, eenvoudig taalgebruik en gedrag goed of fout noemen, dragen bij aan het vertrouwen in rechters.

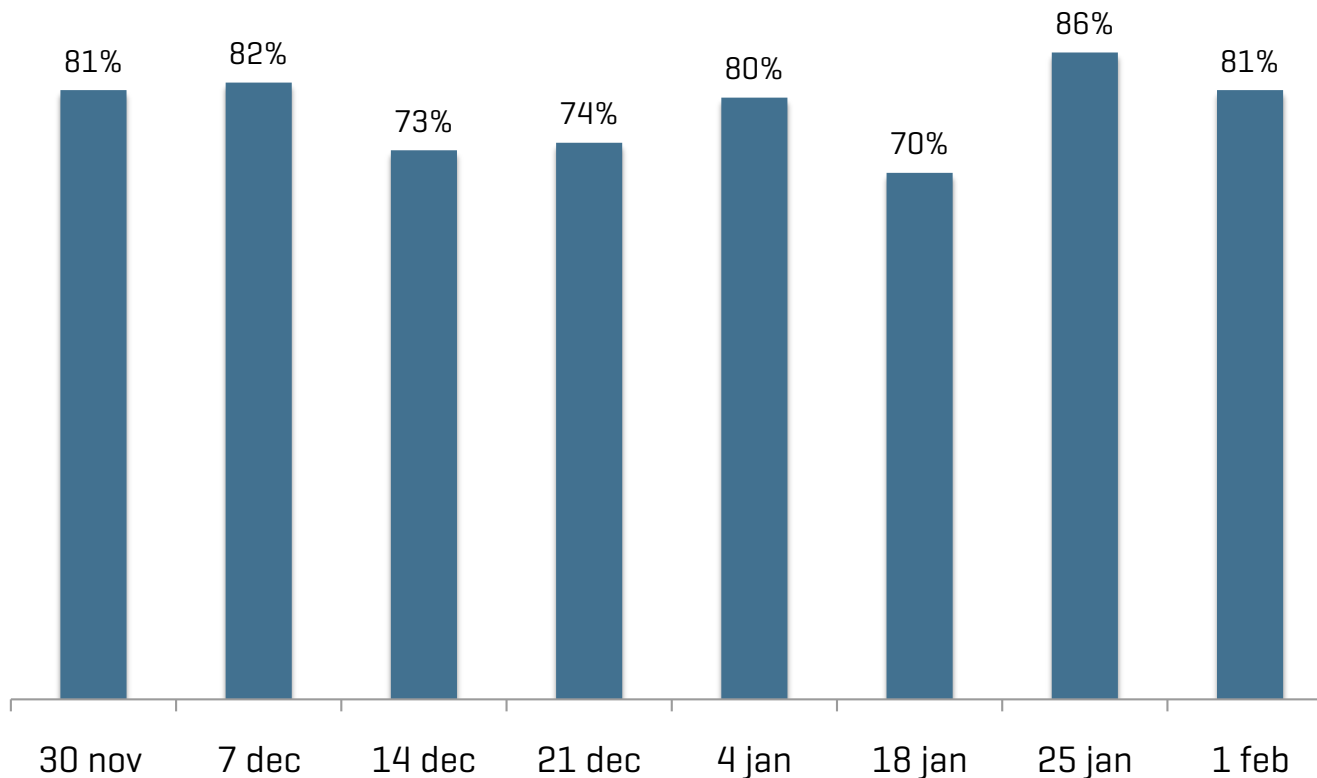
Effect op houding

De Rechtbank heeft een duidelijke positieve invloed op het beeld van de rechters. Met name de eigenschap 'kunnen verplaatsen in slachtoffers' springt er uit; *De Rechtbank* heeft een positief, zuiver effect van 18% op de mate waarin men deze eigenschap van toepassing vindt op rechters. Na het zien van de TV-serie worden de rechters positiever beoordeeld op de aspecten als: 'goed kunnen luisteren' [zuiver effect 11%] en 'weten wat er speelt in de samenleving' [zuiver effect 10%]. Daarmee komt het *werkelijke* beeld en het *gewenste* beeld van rechters meer in balans met elkaar.

Hoofdstuk 1

Bereik en waardering

Meeste uitzendingen bekeken aan het begin en einde van het onderzoek

Figuur 1. Bekeken uitzending (n= 585)

De deelnemers hebben met name uitzendingen aan het begin en aan het eind van het onderzoekstraject bekeken. Op 25 januari is een herinnering aan de deelnemers verzonden. Dit is een mogelijke verklaring voor de stijging in het kijkgedrag.

© 2011 BTC MediaTest BV

De Rechtbank

Uitzending	Kijk-dichtheid	Absoluut aantal [x 1.000]
30 nov	6,8	1.035
7 dec	5,1	776
14 dec	4,9	750
21 dec	6,4	965
4 jan	6,3	966
18 jan	4,8	738
25 jan	5,8	883
1 feb	5,2	796

De Rijdende rechter

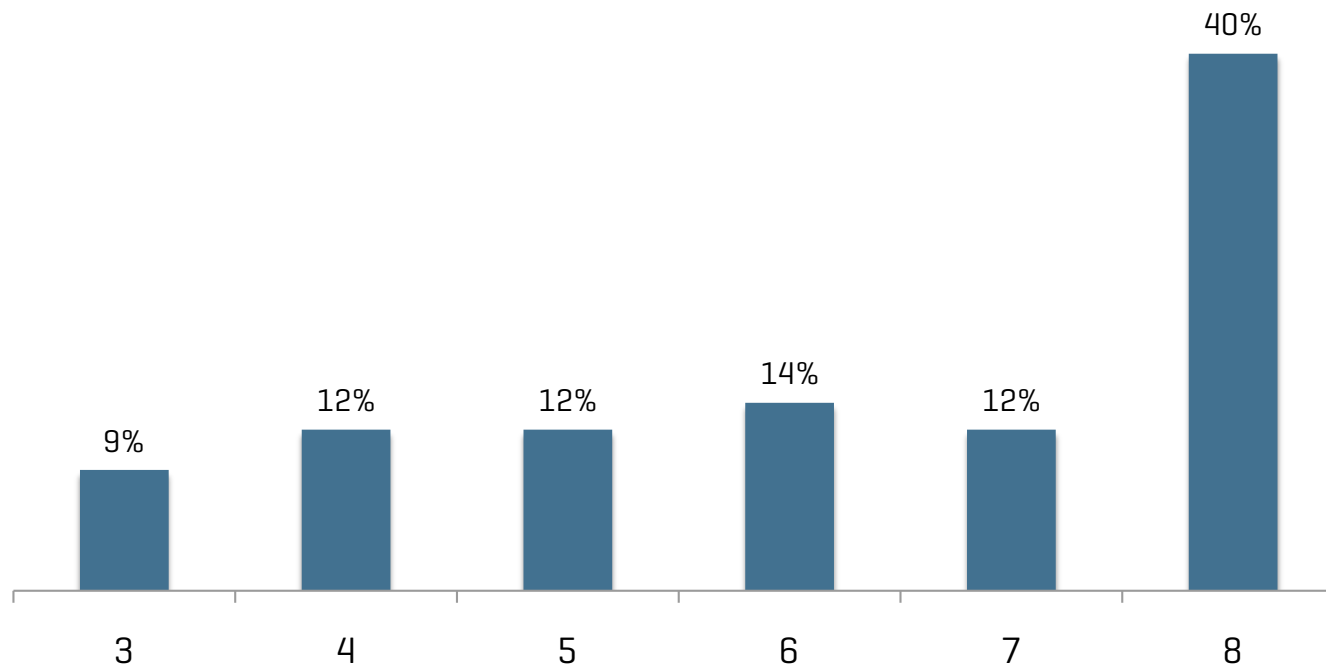
8 feb	10,1	1.519
-------	------	-------

Bron: Stichting Kijkonderzoek

Resultaten gebaseerd op hoge kijkintensiteit

10

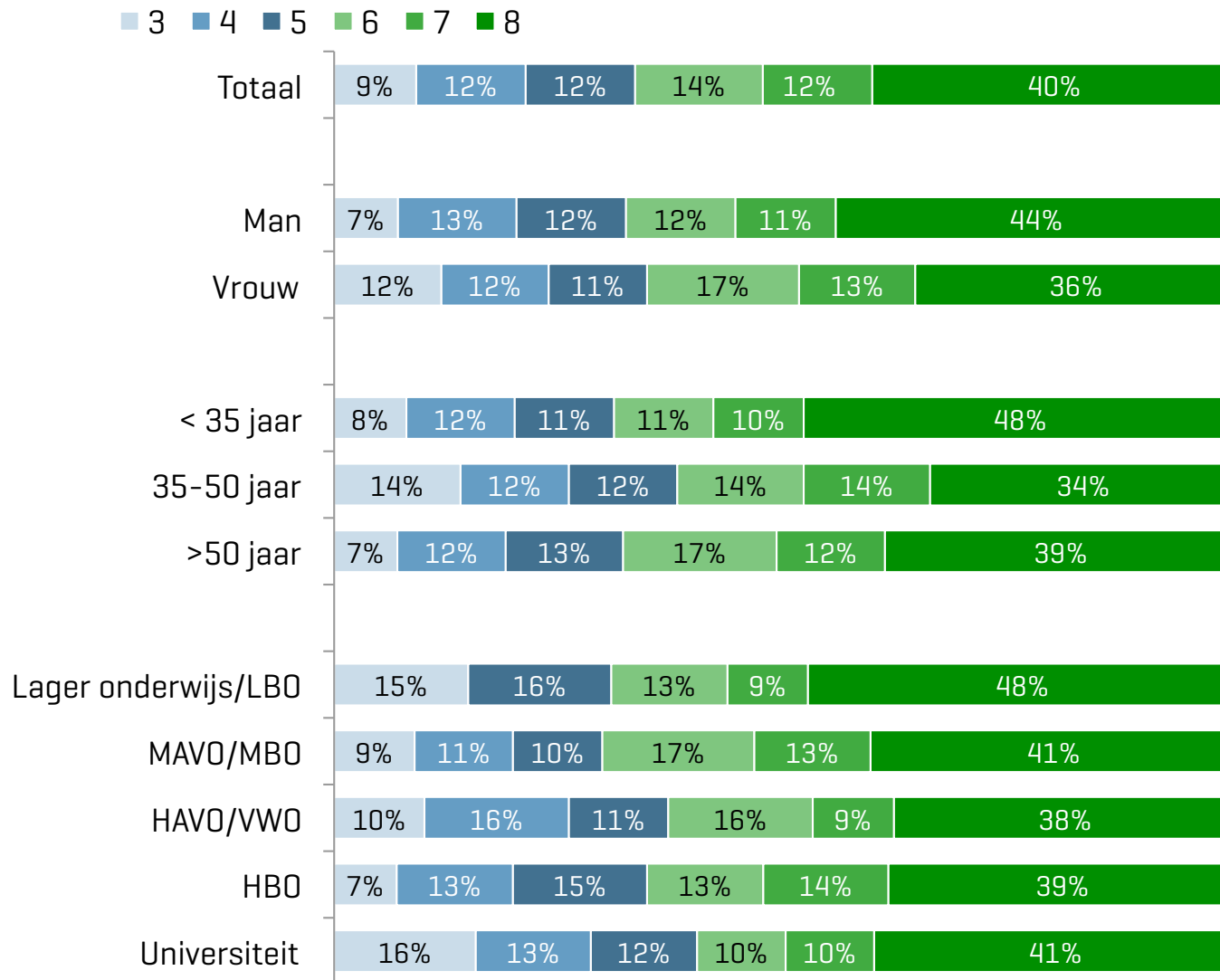
De kijkintensiteit bij de experimentgroep was hoog: 40% heeft alle acht uitzendingen gezien en 66% van de deelnemers aan het panel heeft zes of meer uitzendingen gezien.

Figuur 2. Aantal bekeken uitzendingen (n= 585)

Voor deelname aan de eindmeting diende men minimaal drie afleveringen van *De Rechtbank* te hebben gezien. Van de deelnemers die aan dit criterium voldeden, heeft het merendeel alle acht de afleveringen gezien.

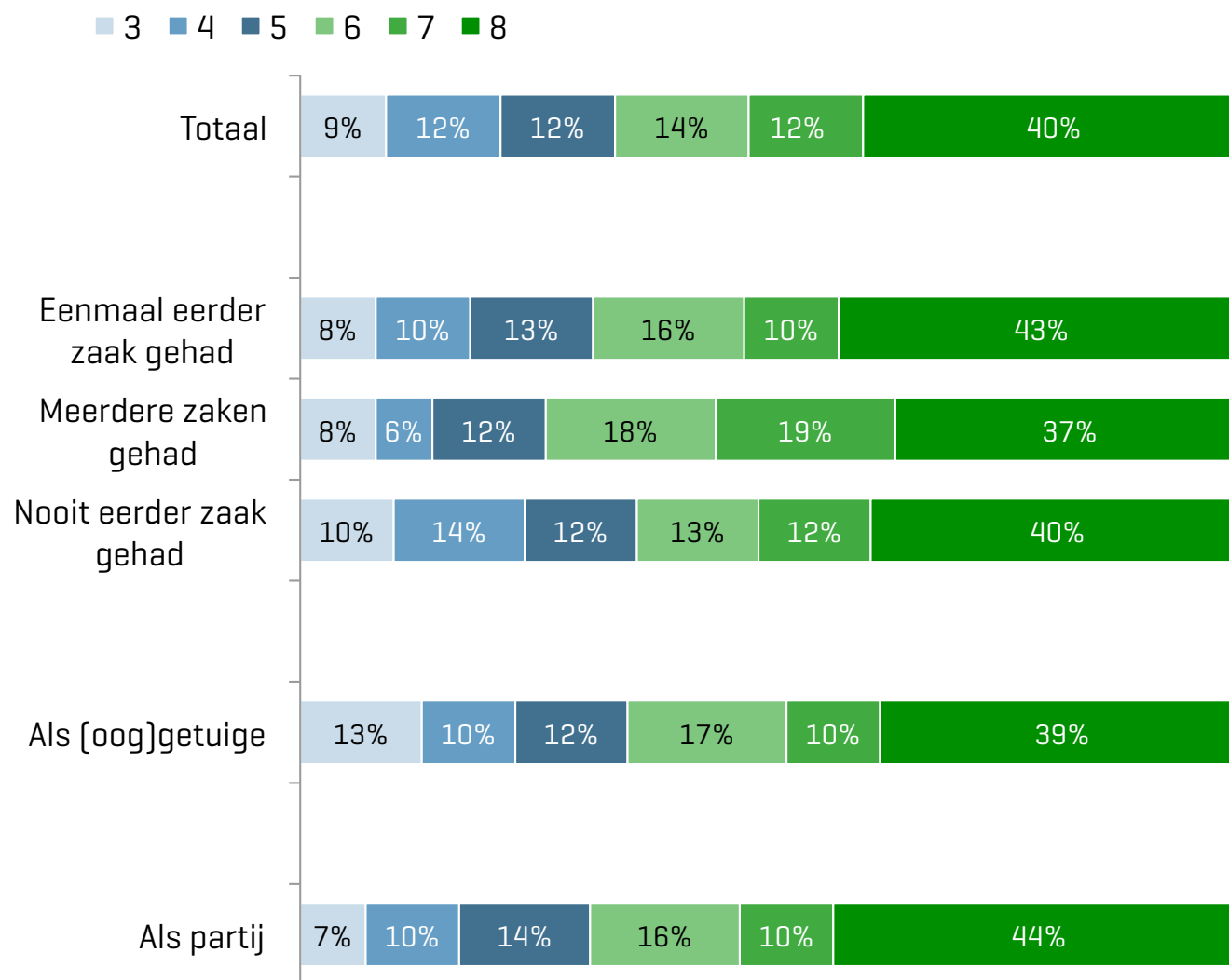
Geen significante verschillen op kijkintensiteit naar sekse, leeftijd of opleiding

In nevenstaande tabel is de kijkintensiteit naar sekse, leeftijd en opleidingsniveau af te lezen. Er blijken geen significante verschillen te bestaan tussen de verschillende groepen.

	6 of meer uitzendingen gezien
Man	67%
Vrouw	66%
<35 jaar	69%
35-50 jaar	62%
>50 jaar	68%
Lager onderwijs/LBO	70%
MAVO/MBO	71%
HAVO/VWO	63%
HBO	66%
Universiteit	61%

Geen relatie tussen ervaring met rechtspraak en kijkintensiteit

12

Deelnemers die eerder betrokken zijn geweest bij een rechtszaak, hebben gemiddeld ook iets vaker naar *De Rechtbank* gekeken.

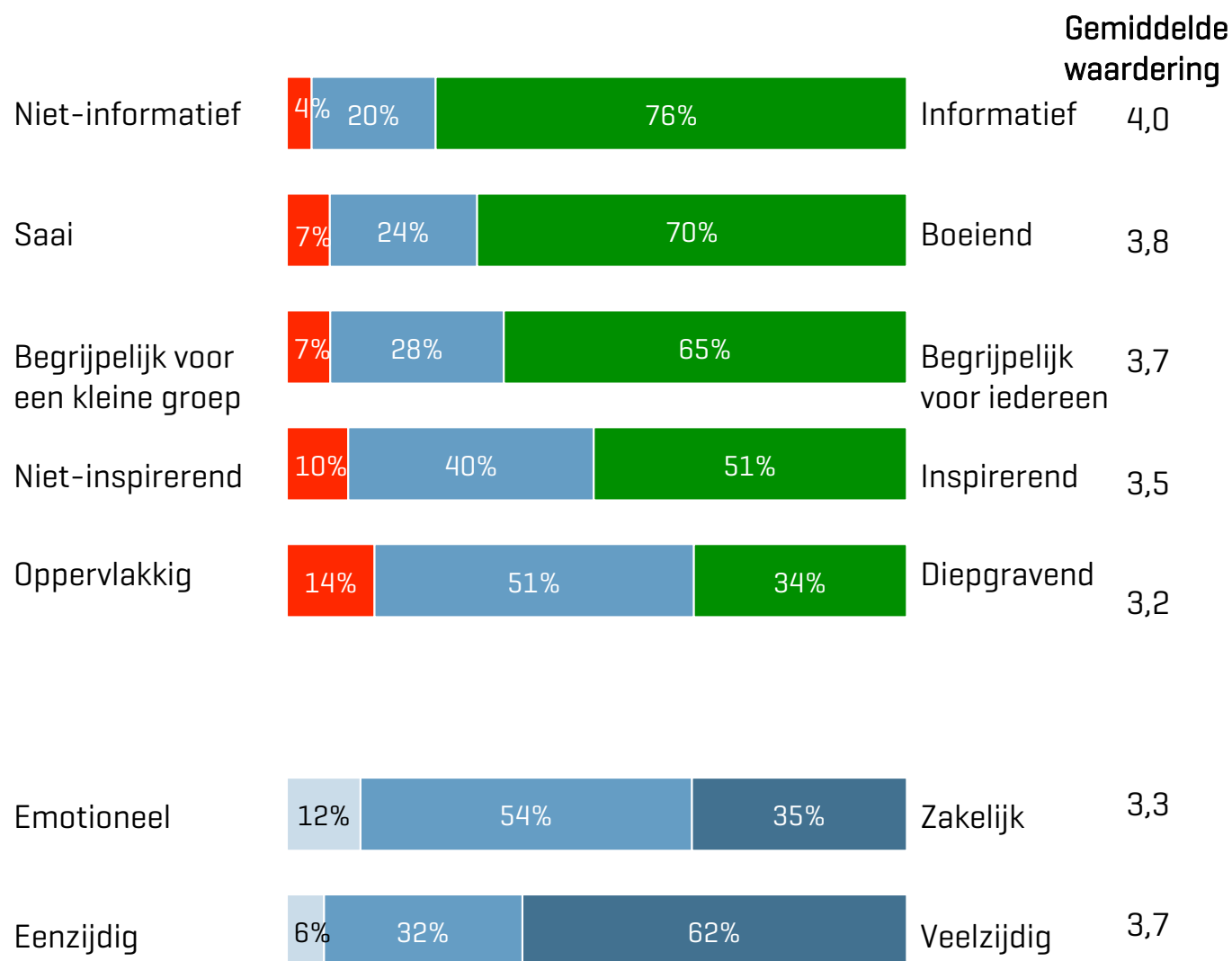
Betrokkenheid bij een rechtszaak	6 of meer uitzendingen gezien
Eenmaal eerder	69%
Meerdere malen	74%
Nooit eerder	64%

Aantal bekeken uitzendingen

De manier waarop men betrokken is geweest bij de rechtszaak, heeft een beperkte (niet significante) invloed op de kijkintensiteit. Deelnemers die als partij betrokken zijn geweest, hebben de hoogste kijkintensiteit: 70% heeft 6 of meer uitzendingen gezien ten opzichte van 66% van betrokkenen als [oog]getuige. De verschillen zijn niet significant.

De Rechtbank is informatief en boeiend

13

Figuur 5. Beoordeling De Rechtbank op verschillende aspecten. Gebaseerd op een 5-puntsschaal (n=585)

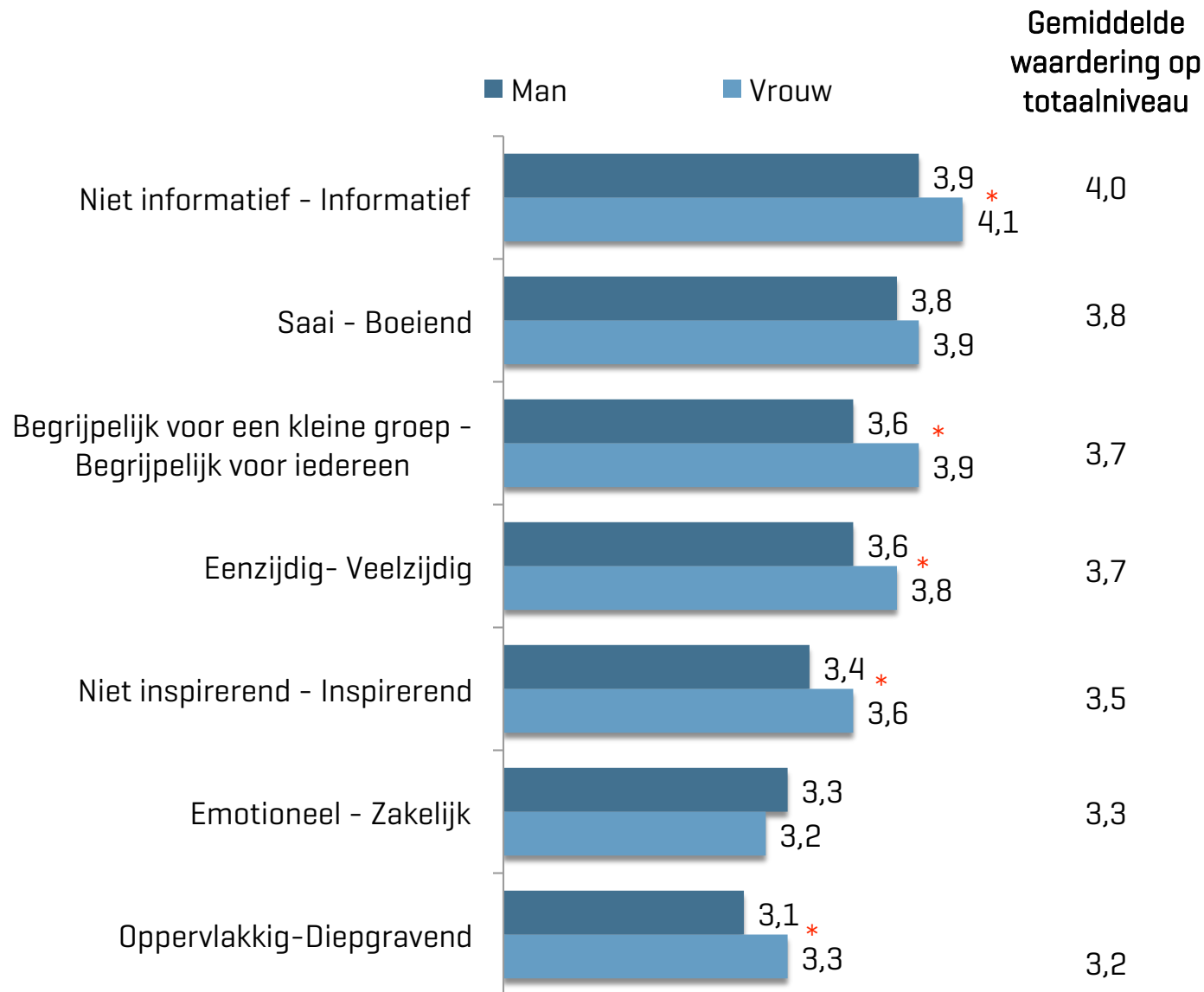
Aan de deelnemers is gevraagd in hoeverre zij bepaalde kwalificaties van toepassing vonden op de uitzendingen van *De Rechtbank*. Zij konden een antwoord op een 5-puntsschaal geven. Hierbij geldt de score 1 als meest negatieve beoordeling en de score 5 als de meest positieve. Uitzondering hierop zijn de aspecten emotioneel [score 1] – zakelijk [score 5] en eenzijdig [score 1] en veelzijdig [score 5].

Uit nevenstaande tabel blijkt dat *De Rechtbank* met name als informatief [76%], boeiend [70%] en begrijpelijk voor iedereen [65%] werden beoordeeld. Op de aspecten 'oppervlakkig – diepgravend' en 'emotioneel – zakelijk' scoort de serie duidelijk minder; hier geeft men vaker een neutraal antwoord [een score '3'].

Naast begrijpelijkheid scoort de serie ook hoog op veelzijdigheid [62%].

Vrouwen beoordelen *De Rechtbank* bovengemiddeld

14

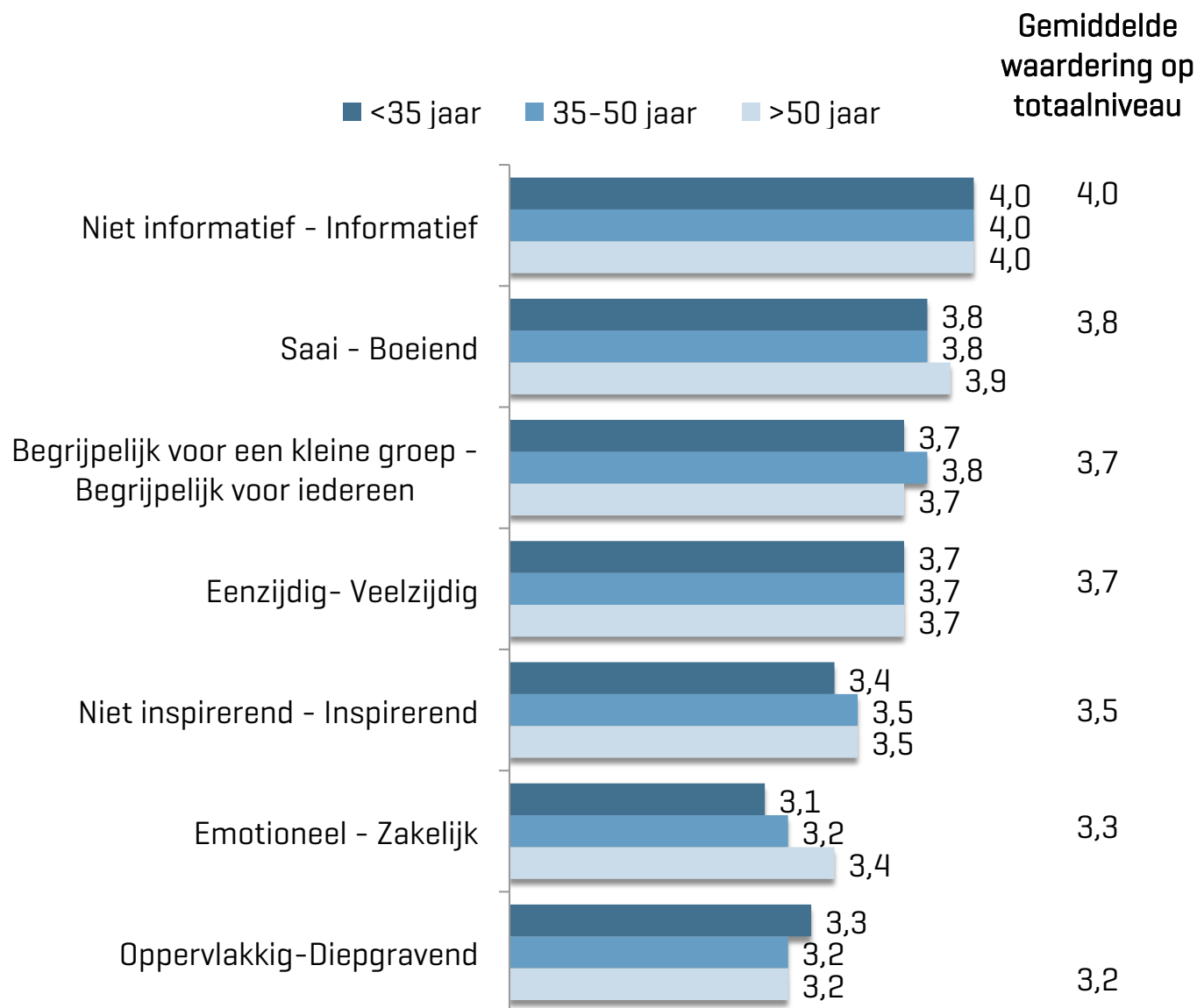

De gemiddelde beoordeling van verschillende aspecten van *De Rechtbank* is uitgesplitst naar sekse, leeftijd en opleiding [zie volgende sheets]. Hieruit blijkt dat de doelgroep vrouwen over het algemeen een hogere beoordeling geven voor de TV serie. Zij beoordelen *De Rechtbank* meer als 'begrijpelijkheid voor iedereen' dan de mannelijke doelgroep.

* Significant effect

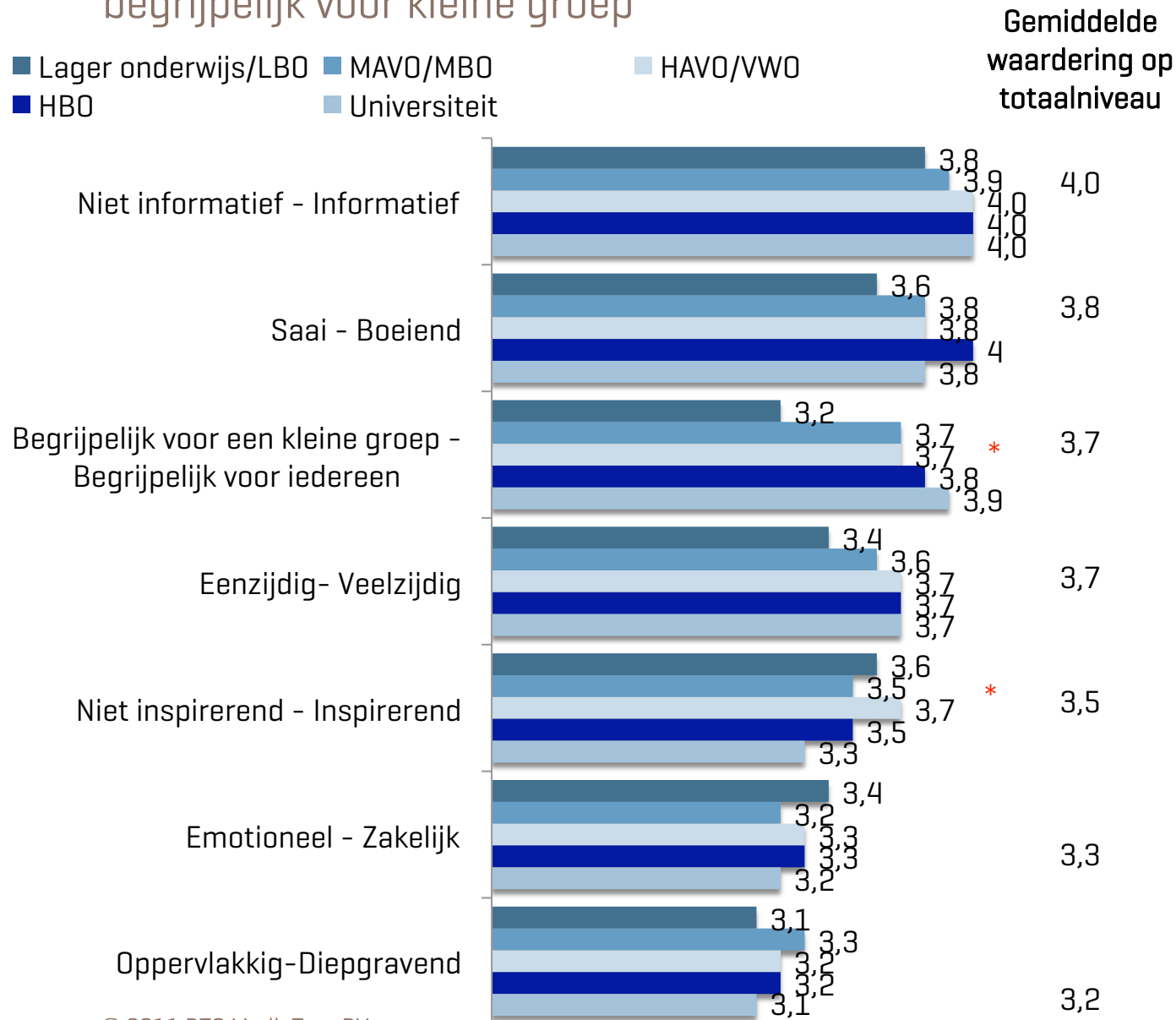
Leeftijd geen invloed op beoordeling *De Rechtbank*

15

Er is geen significant verschil in beoordeling naar leeftijd gemeten.

Lager opgeleiden beoordelen *De Rechtbank* meer als begrijpelijk voor kleine groep

© 2011 BTC MediaTest BV

Figuur 8. Beoordeling De Rechtbank naar opleiding (n= 585)

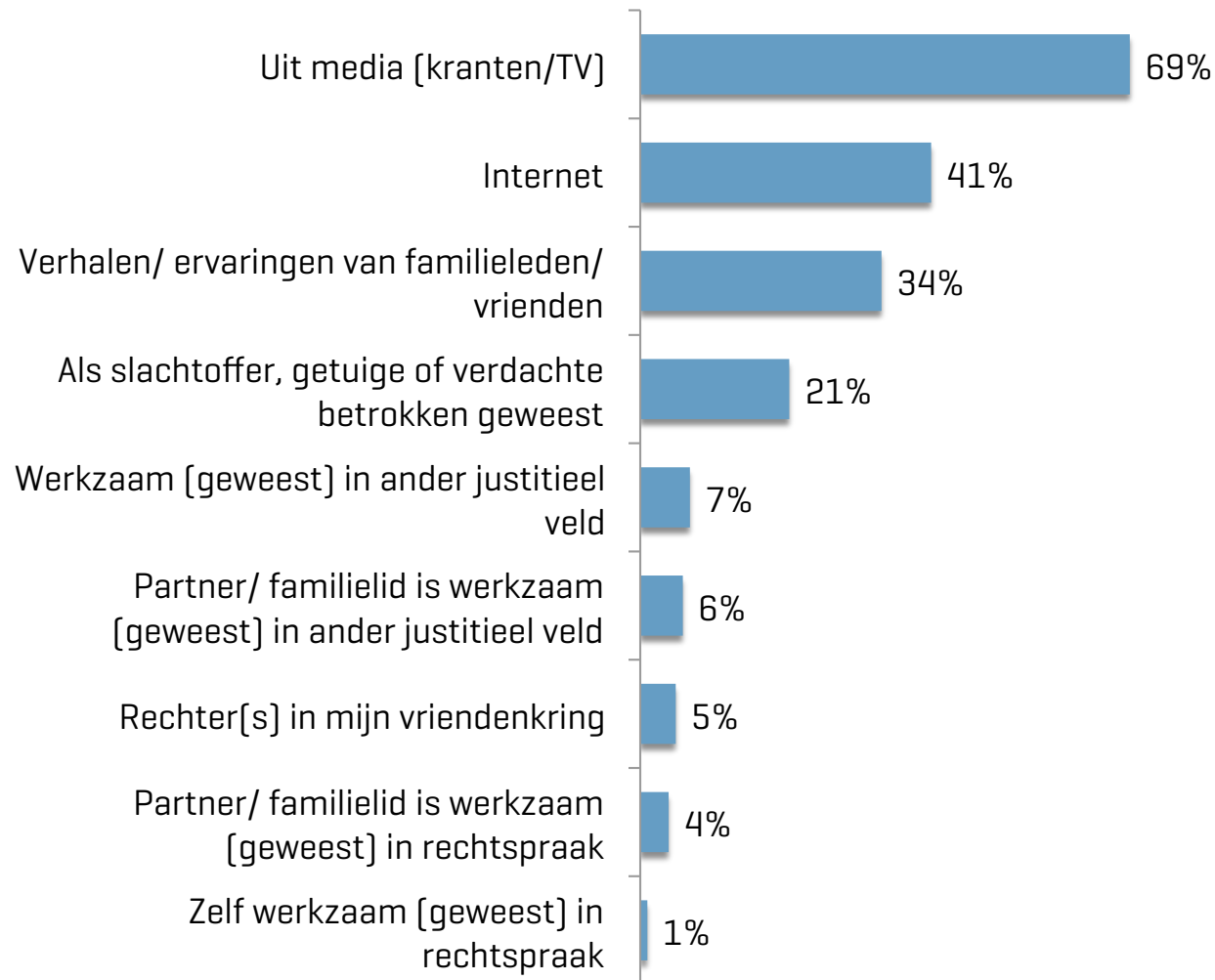
Het voornaamste verschil in beoordeling naar opleidingsniveau is zichtbaar op het aspect begrijpelijk voor een kleine groep – begrijpelijk voor iedereen. Hoe hoger het opleidingsniveau, des te meer *De Rechtbank* als begrijpelijk voor iedereen wordt beoordeeld. Daarnaast wordt de serie door de hoger opgeleiden als minder inspirerend bevonden.

* Significant effect

Hoofdstuk 2

Effect op kennis

Kranten en TV belangrijkste bronnen voor kennis over de rechtspraak

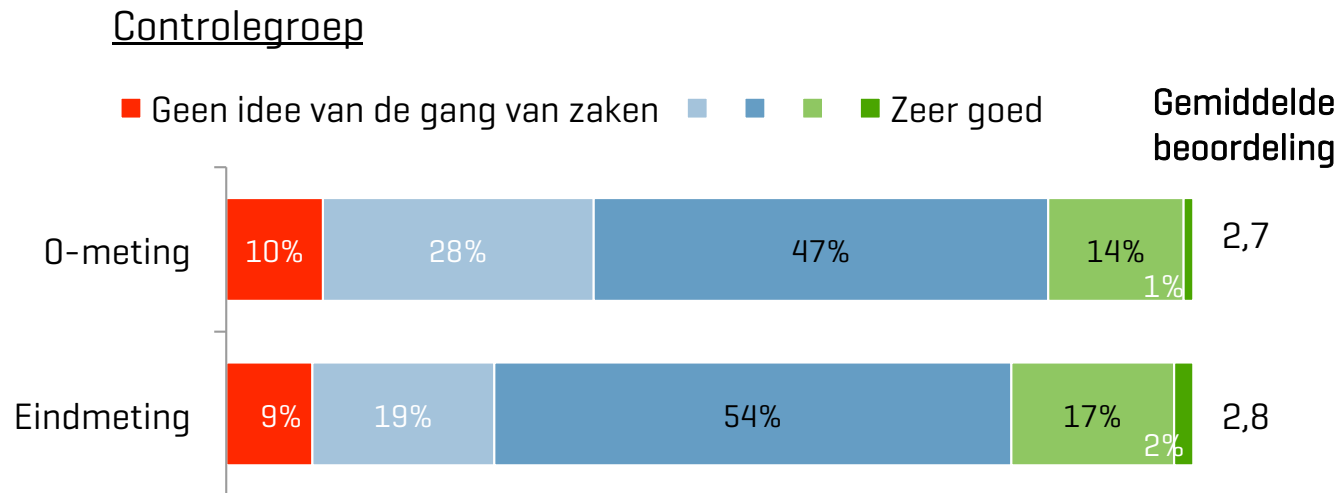

De belangrijkste bronnen voor kennis over de rechtspraak zijn Media (kranten/TV) en Internet. Gezamenlijk zijn deze bronnen minimaal twee maal zo groot als verhalen/ervaringen van familie/vrienden (34%). Eigen ervaring wordt beduidend minder als belangrijke bron gezien (21%).

Figuur 9. Bronnen van kennis over de rechtspraak (experimentgroep, n= 585)

[Meerdere antwoorden waren mogelijk]

Uitleg berekening van “zuiver effect”

Figuur 10. Beoordeling kennis over de gang van zaken in de rechtspraak [controlegroep, n= 464]

Uitleg

De algemene kennis van de controlegroep over de gang van zaken in de rechtspraak is iets toegenomen. In bovenstaande tabel is af te lezen dat in de 0-meting [voorafgaand aan uitzendingen van *De Rechtbank*] 15% van de deelnemers in de controlegroep aangeeft [zeer] goed op de hoogte te zijn van de gang van zaken in de rechtspraak. In de eindmeting [na de uitzendingen van *De Rechtbank*] is dit gestegen naar 19%. Wanneer over alle antwoorden tezamen een gemiddelde wordt berekend, wordt de kennis in de 0-meting met een 2,7 beoordeeld en in de eindmeting met een 2,8. Het verschil van 0,1 is een relatieve stijging van 6,5% [= significant verschil].

© 2011 BTC MediaTest BV

Algemeen

Het zuiver meten van het effect van *De Rechtbank* geschiedt als volgt. Er is een controlegroep [personen die geen enkele uitzending zagen] en een experimentele groep; beide groepen hebben een identieke voor- en een eindmeting gekregen. De scores op bepaalde vragen uit de eindmeting worden gedeeld door die op de vragen uit de voormeting en het verschil wordt uitgedrukt in percentages;

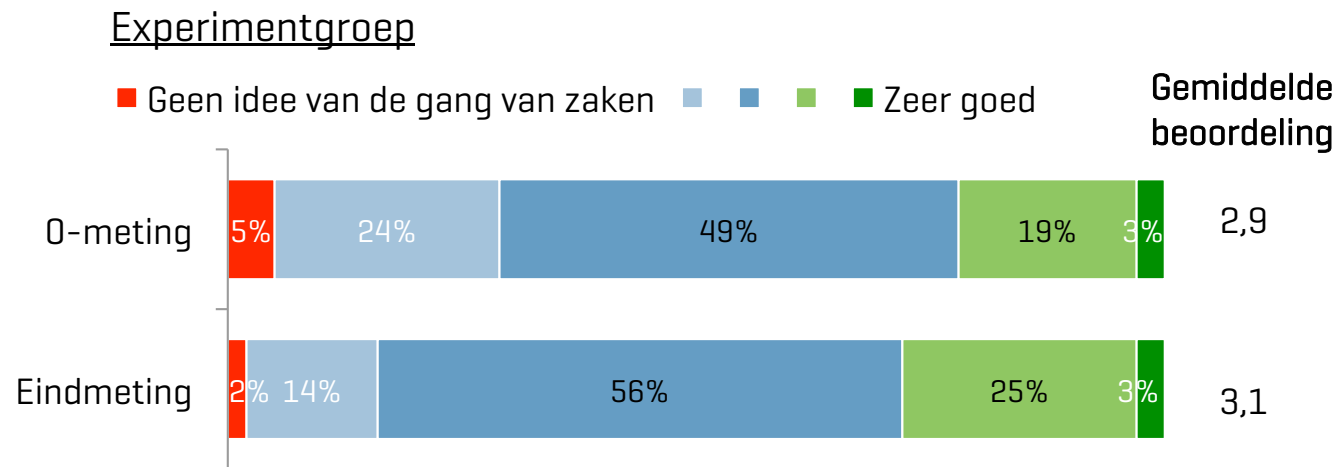
Het zuivere effect is het verschil tussen de percentages [procentpunten] uit de experiment- en de controlegroep.

Toegepast op kennisverandering

Aan de deelnemers is gevraagd hoe goed hun kennis is over de gang van zaken in de rechtspraak in Nederland. Zij konden hier een antwoord op een 5-puntschaal geven, waarbij 1 staat voor 'geen idee van de gang van zaken' en 5 voor 'zeer goed'.

Zuiver effect *De Rechtbank* op kennis niet significant

20

Figuur 11. Beoordeling kennis over de gang van zaken in de rechtspraak [experimentgroep, n= 585]

Figuur 12. Effect op kennis over de gang van zaken in de rechtspraak [experimentgroep n= 585, controlegroep n=464]

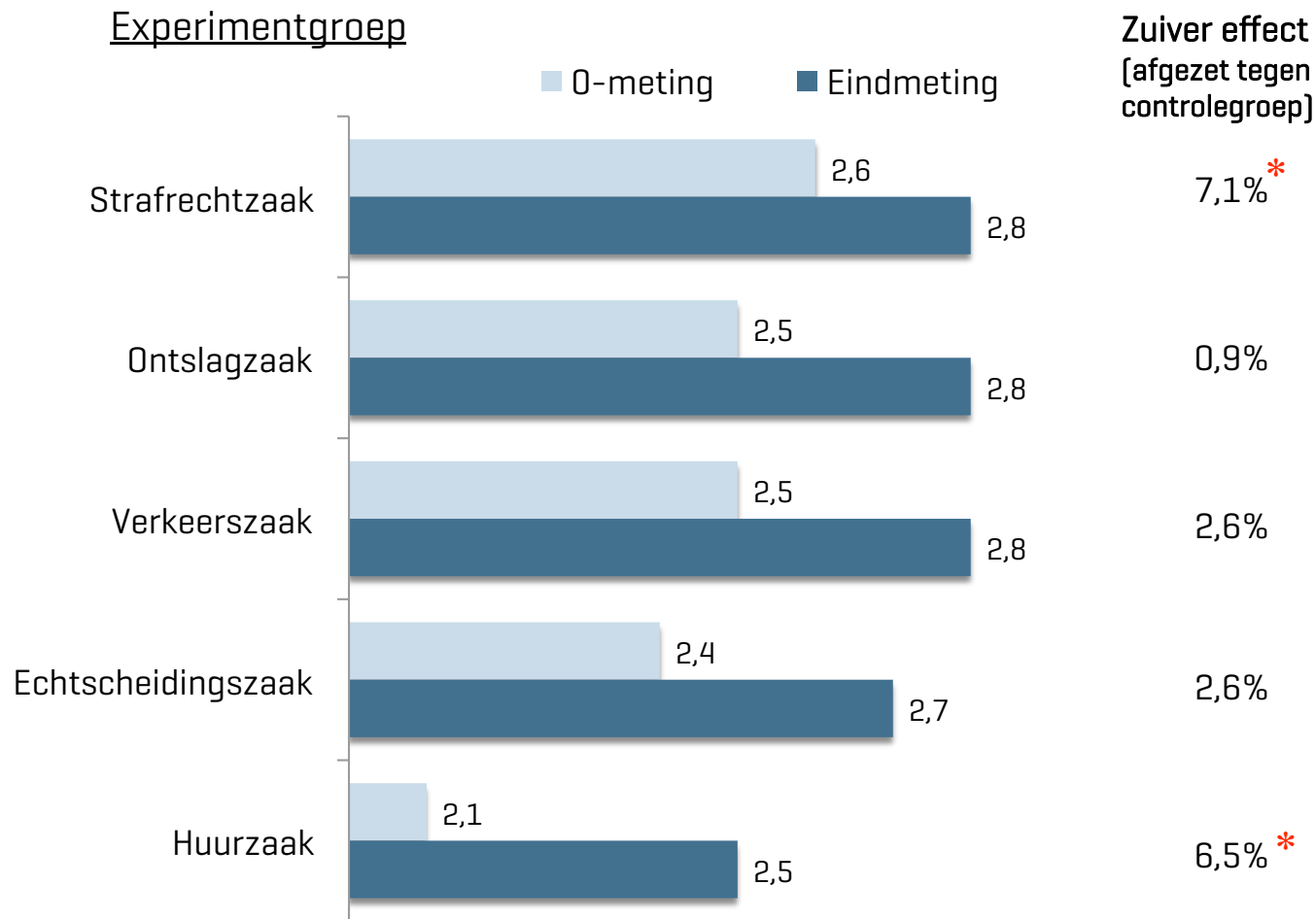
© 2011 BTC MediaTest BV

Met behulp van de experimentgroep wordt het effect van het zien van uitzendingen van *De Rechtbank* vastgesteld. Deelnemers in de experimentgroep hebben minimaal 3 van de 8 uitzendingen bekeken.

De stijging in het kennisniveau van de deelnemers uit de experimentgroep is 8,4% [3,13/2,89]. Wanneer dit wordt afgezet tegen de stijging van 6,5% in de controlegroep, is het gecorrigeerde, zuivere effect van *De Rechtbank* 1,8%. Kijkers van *De Rechtbank* zijn gemiddeld 1,8% beter op de hoogte van de gang van zaken in de rechtspraak dan niet-kijkers. Dit effect is niet significant.

* Significant effect

Duidelijk effect op kennis over strafrechtzaken

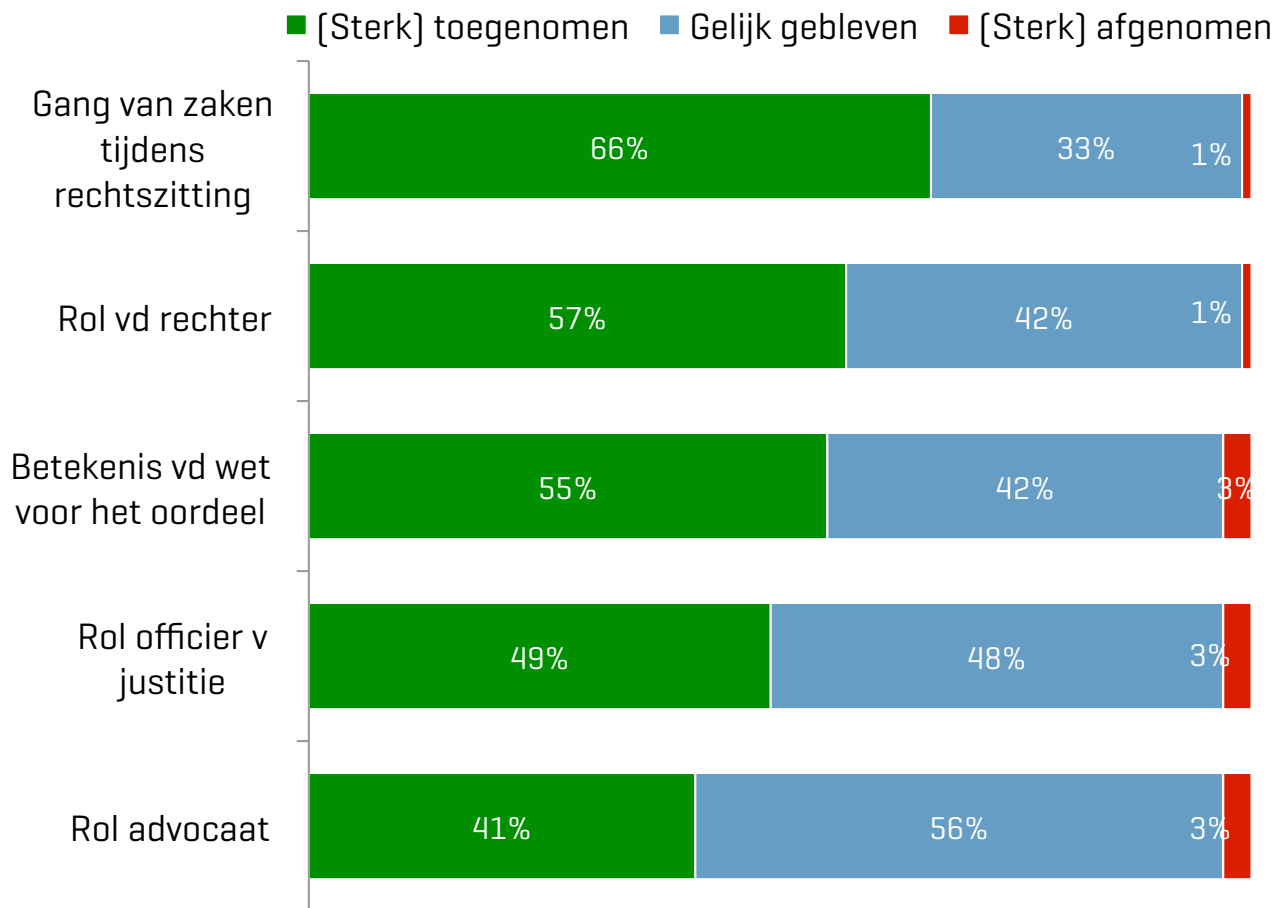
De Rechtbank heeft het meeste effect op de kennis over strafrechtzaken. De beoordeling van de kennis is in de experimentgroep toegenomen van een 2,6 naar een 2,8 [op een 5-puntsschaal]. Het zuivere effect van *De Rechtbank* op de kennis over strafrechtzaken is 7,1%. Dit betekent dat *De Rechtbank* ertoe heeft bijgedragen dat de kijker van het programma 7,1% meer kennis over strafrechtzaken heeft dan de niet-kijker.

*Significant effect

Figuur 13. Beoordeling zaakspecifieke kennis. Gebaseerd op een 5-puntsschaal, waarbij 1= geen idee van de gang van zaken en 5=zeer goed op de hoogte [experimentgroep n= 585]

Eigen schatting kennis over gang van zaken tijdens rechtszitting is toegenomen

Experimentgroep

Figuur 14. Subjectieve beoordeling kennisverandering [experimentgroep n= 585]

De kennisverandering van de kijkers is op een indirecte manier gemeten. De vorige sheet laat de resultaten hiervan zien.

Daarnaast is de kennisverandering op een directe, subjectieve manier gemeten.

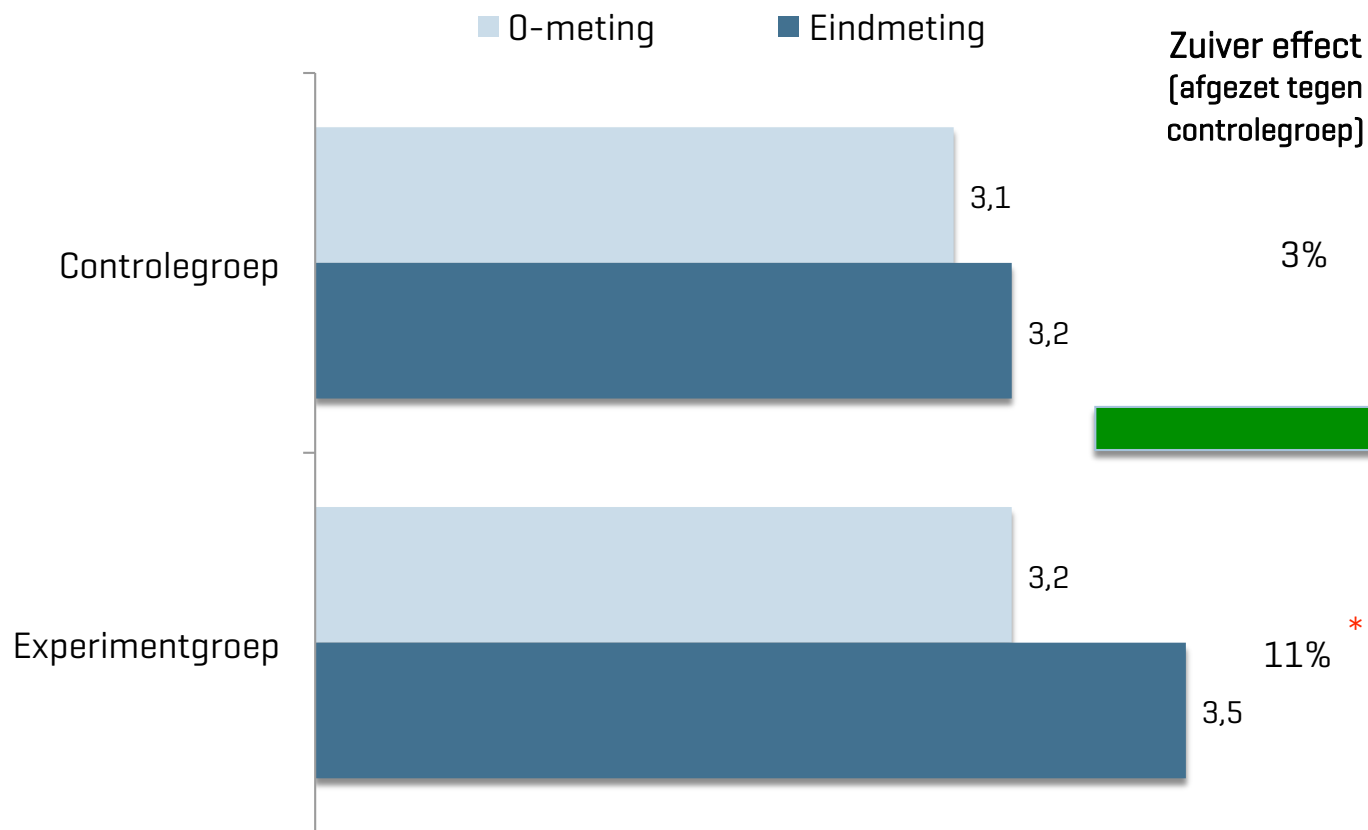
Aan de kijkers van *De Rechtbank* is gevraagd in hoeverre de TV serie hun kennis op een aantal aspecten heeft veranderd. De kijkers geven aan dat met name hun kennis over de gang van zaken tijdens een rechtszitting is toegenomen. De kennis over de rol van een advocaat is bij een minder grote groep toegenomen; toch geeft nog steeds 41% aan dat *De Rechtbank* hun kennis hierover heeft vergroot.

Hoofdstuk 3

Effect op vertrouwen

Effect op overall vertrouwen in rechters is 8%

24

Het overall vertrouwen in rechters is gebaseerd op een gemiddelde waardering van alle vijf de gevraagde vertrouwensaspecten: vertrouwen in toewijding, deskundigheid, integriteit, onpartijdigheid en vonnissen van rechters.

Het zuivere effect is 8%*. *De Rechtbank* heeft geresulteerd in een significante toename van 8% in het vertrouwen in rechters.

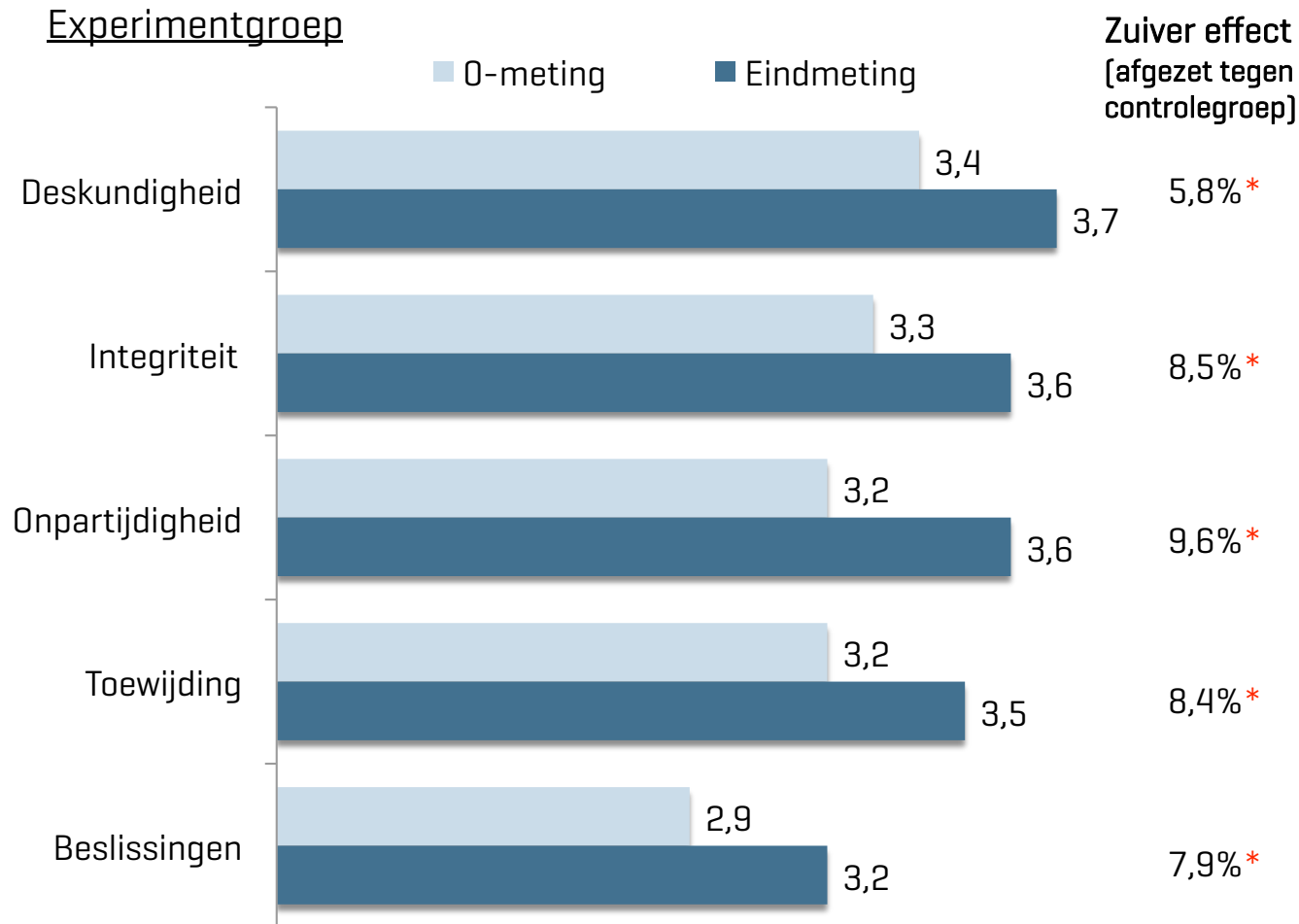
Het blijkt dat het overall vertrouwen in de controlegroep licht gestegen is met 3% [gebaseerd op niet afgeronde resultaten].

Het effect van *De Rechtbank* binnen de experimentgroep is 11%.

* Significant effect

Figuur 15. Mate van vertrouwen in rechters, gemiddelde beoordeling van 5 vertrouwensaspecten. Gebaseerd op een 5-puntsschaal, waarbij 1=zeer weinig vertrouwen en 5=zeer veel vertrouwen [controlegroep, n=464, experimentgroep n= 585]

Meeste effect op vertrouwen in onpartijdigheid van rechters

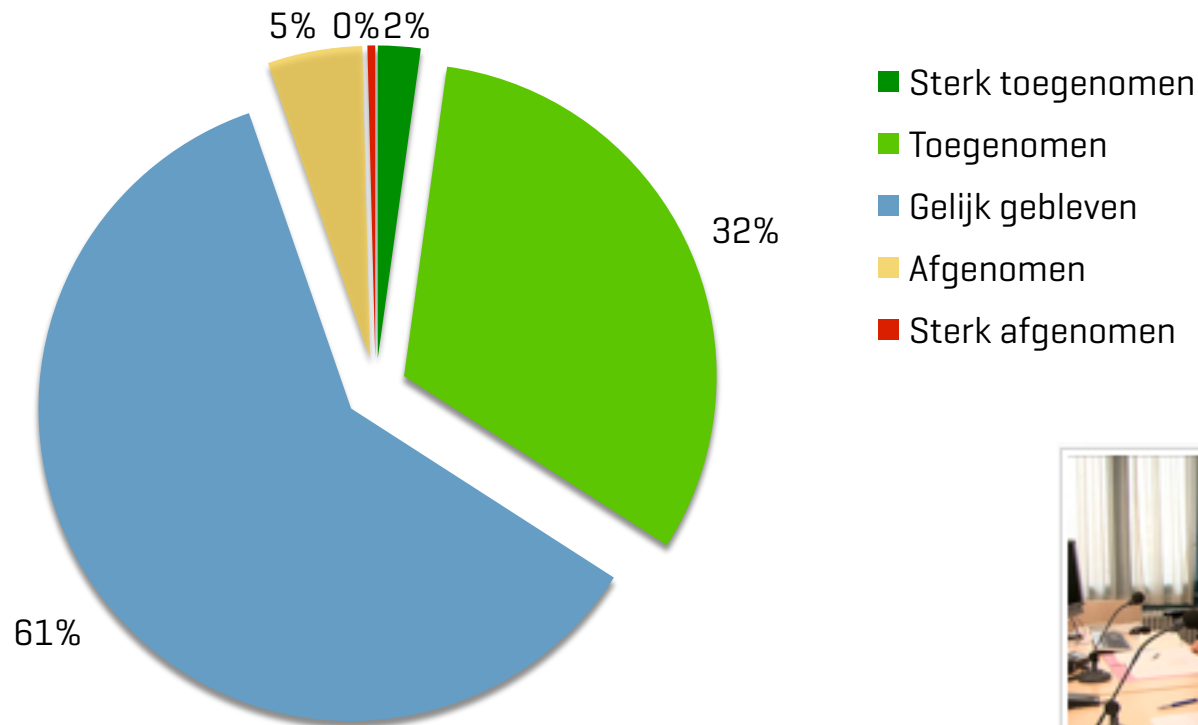
De Rechtbank heeft een duidelijk effect op het vertrouwen in de rechters. Op alle aspecten is de mate van vertrouwen significant gestegen. Het grootste effect is behaald op de mate van vertrouwen in de onpartijdigheid van de rechters.

* Significant effect

Figuur 16. Mate van vertrouwen in verschillende aspecten van rechters. Gebaseerd op een 5-puntsschaal, waarbij 1=zeer weinig vertrouwen en 5=zeer veel vertrouwen [experimentgroep n= 585]

Vertrouwen bij een derde van de kijkers toegenomen

Experimentgroep

Aan de respondenten is gevraagd om zelf aan te geven in welke mate hun vertrouwen in rechters door het kijken naar *De Rechtbank* is veranderd.

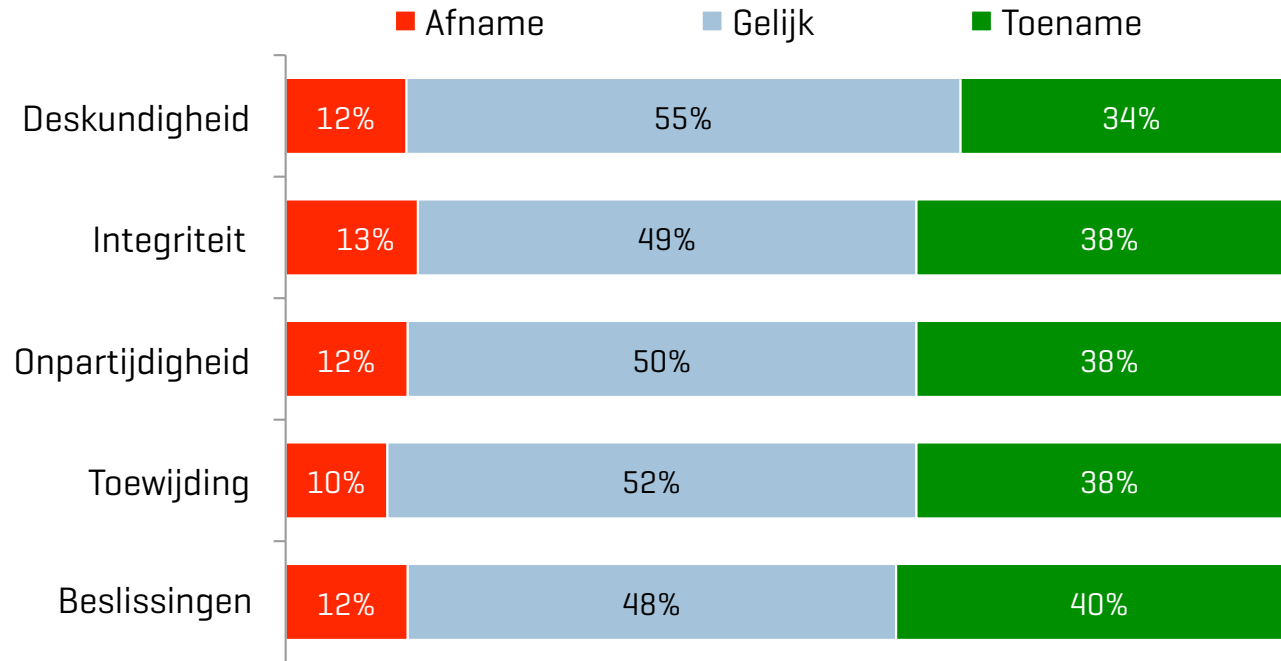
Een derde van de kijkers geeft aan dat hun vertrouwen (sterk) is toegenomen; 61% geeft aan dat hun vertrouwen gelijk is gebleven. Ongeveer 5% geeft aan minder vertrouwen te hebben gekregen.

Figuur 17. Verandering in mate van vertrouwen (experimentgroep n= 585)

Grootste procentuele toename in vertrouwen in beslissing

Experimentgroep

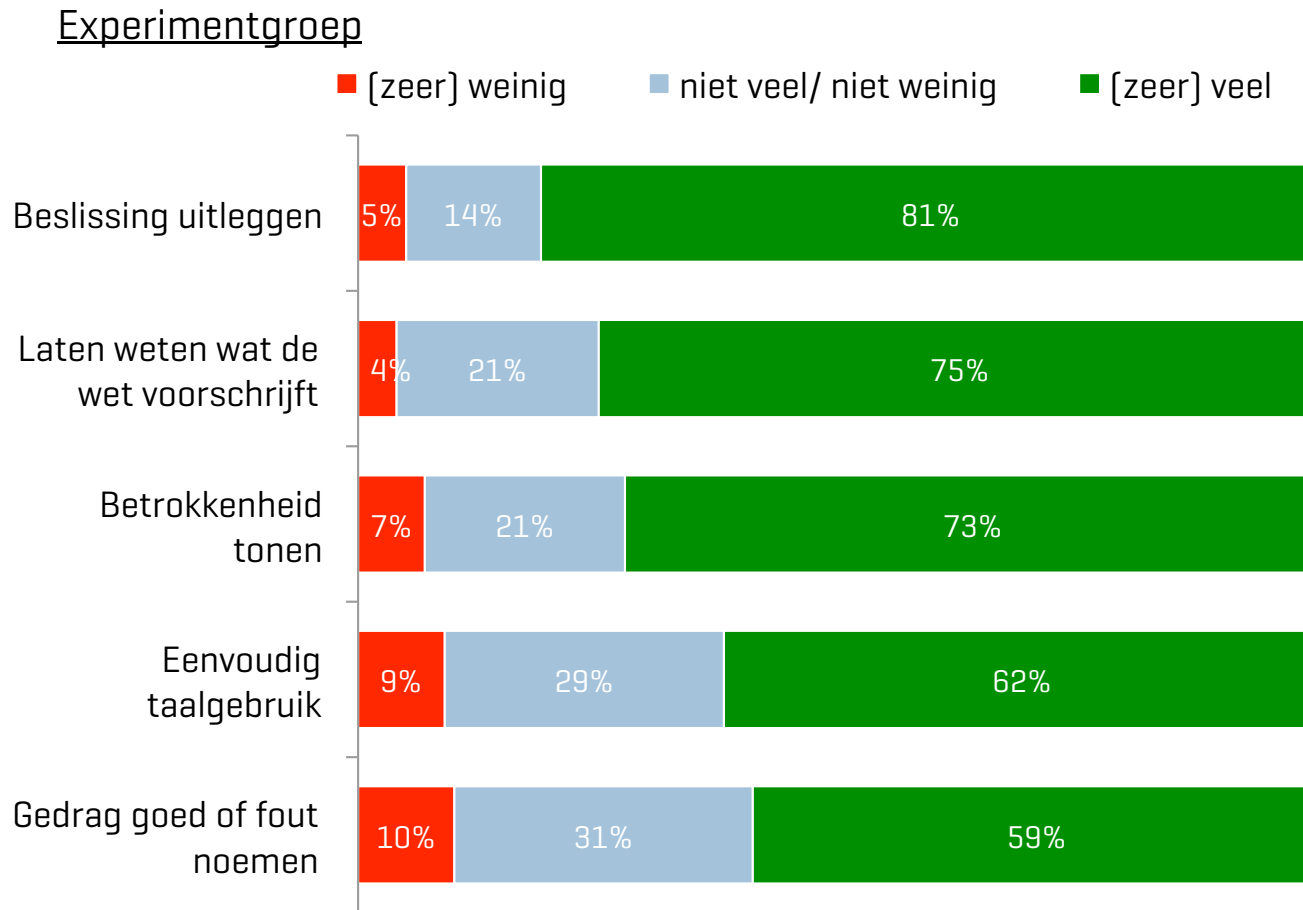

Figuur 18. Procentuele toename/ afname van vertrouwen in verschillende aspecten van rechters [experimentgroep n= 585]

Op de vorige pagina's is te lezen dat het vertrouwen in de verschillende aspecten van rechters gemiddeld is toegenomen. Bovenstaand is af te lezen hoe deze verandering procentueel is verdeeld naar een afname of toename in vertrouwen. Alle aspecten laten een toename in vertrouwen zien: relatief de meeste deelnemers laten een toename in het vertrouwen in vonnissen zien, namelijk 40 procent.

De uitsplitsing van de antwoorden naar antwoordcategorie [beoordeling van 1 tm 5] en de verschuiving tussen de 0- en eindmeting is in de bijlage terug te vinden.

Uitleggen van beslissingen belangrijkste aspect

Figuur 19. Gedragingen van rechters die bijdragen aan het vertrouwen in rechters [experimentgroep n= 585]

Na het zien van de uitzendingen is men gevraagd in hoeverre bepaalde gedragingen van rechters bijdragen aan het vertrouwen in rechters.

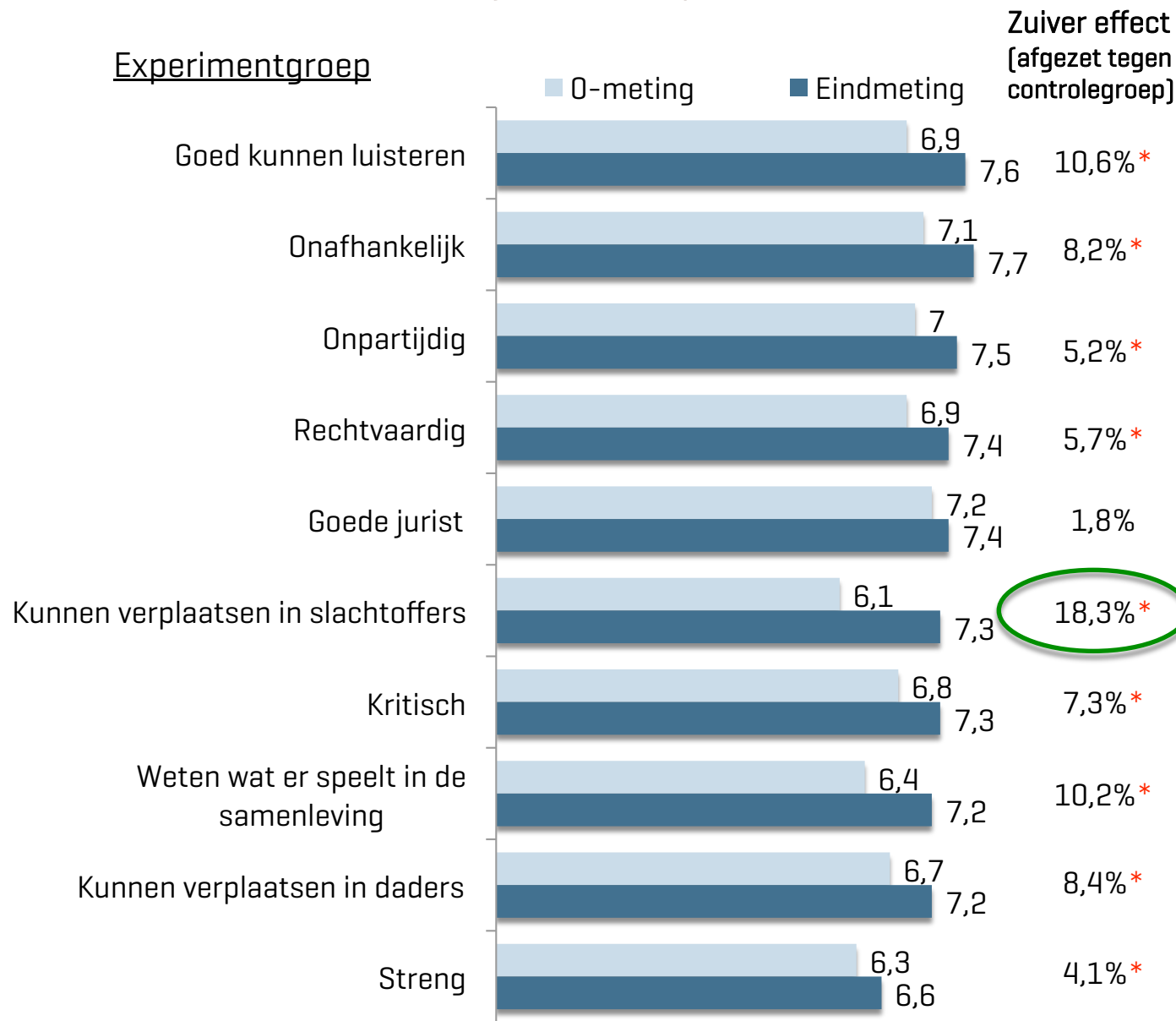
Het blijkt dat het uitleggen van de genomen beslissing of laten weten wat de wet voorschrijft substantieel bijdraagt aan het vertrouwen in de rechter. Respectievelijk 81% en 75% geeft aan dat dit aspect bijdraagt aan het vertrouwen in rechters.

Ook aspecten zoals betrokkenheid tonen, eenvoudig taalgebruik en gedrag goed of fout noemen, dragen bij aan het vertrouwen in rechters.

Hoofdstuk 4

Effect op houding

De Rechtbank duidelijk effect op het beeld van rechters

In de voormeting is aan de deelnemers gevraagd een rapportcijfer te geven voor de mate waarin rechters in ons land bepaalde eigenschappen bezitten. In de eindmeting is gevraagd in hoeverre de eigenschappen bij de rechters in de uitzendingen passen.

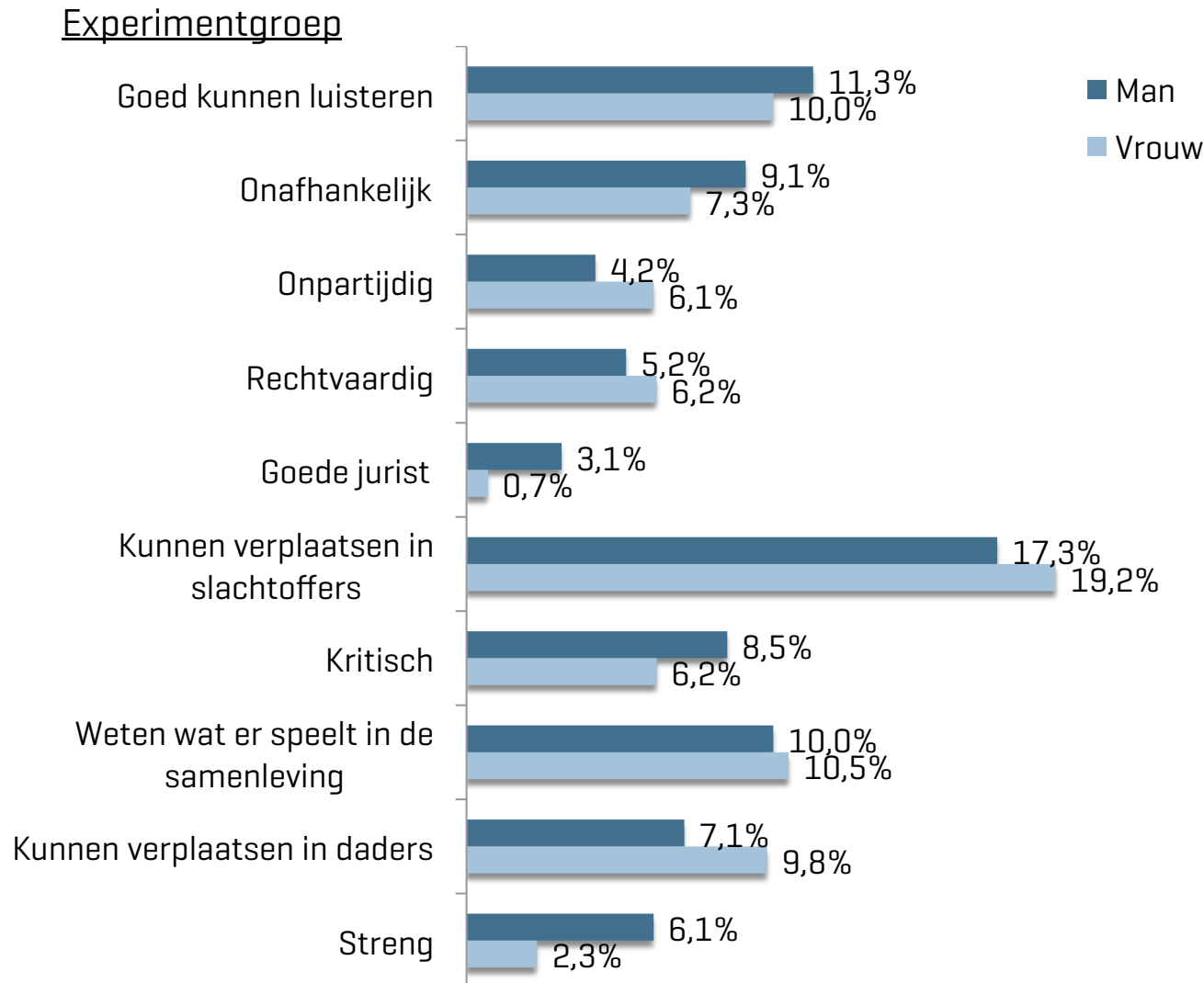
Uit het zuivere verschil blijkt dat *De Rechtbank* een duidelijke positieve invloed heeft op het beeld van de rechters.

Alle effecten zijn significant behalve die bij 'goede jurist'; dat beeld is niet veranderd. Weinig, maar significant, is het beeld van de 'streng' rechter; blijkt dus strenger dan men verwacht had. Veel meer dan verwacht blijkt de rechter zich te 'kunnen verplaatsen in slachtoffers': een positief, zuiver effect van 18% ten opzicht van de oorspronkelijke verwachting.

*Significant effect

Figuur 20. Mate waarin aspecten van toepassing zijn op rechters, beoordeling op basis van een rapportcijfer [experimentgroep n= 585]

Effect van *De Rechtbank* gelijk voor mannen en vrouwen

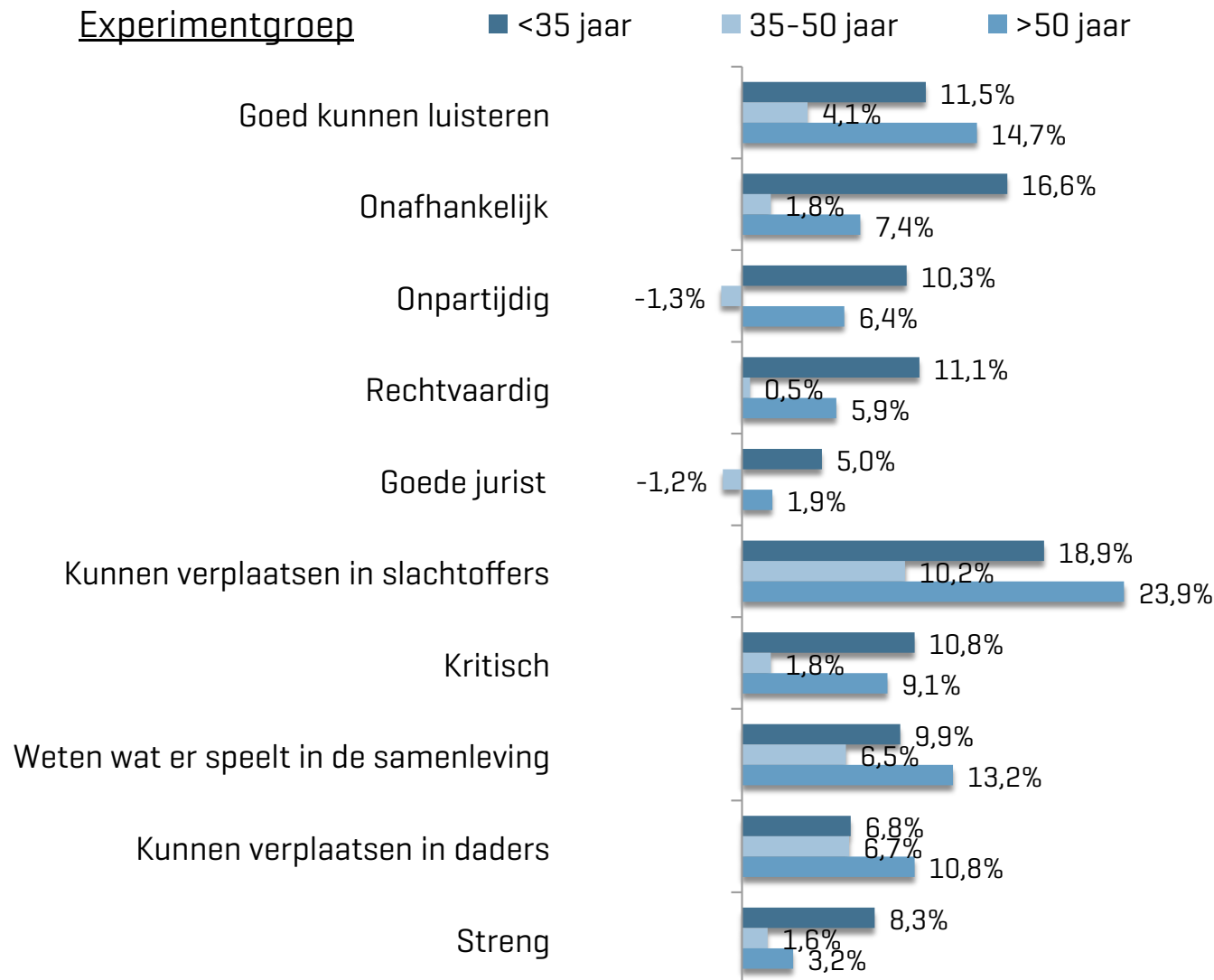

Figuur 21. Zuiver effect van *De Rechtbank* op beeld van rechters [controlegroep, man n=231, vrouw n=233 experimentgroep man n= 292, vrouw=293]

Het zuivere effect van *De Rechtbank* is tevens berekend voor de doelgroep mannen en de doelgroep vrouwen. In nevenstaande grafiek zijn de zuivere effecten weergegeven. Dit effect is gebaseerd op het resultaat uit de experimentgroep, gecorrigeerd met het effect uit de controlegroep.

In de grafiek is duidelijk zichtbaar dat voor zowel mannen als vrouwen het effect het grootst is op 'kunnen verplaatsen in slachtoffers'. Op geen van de aspecten is er een duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen.

Minste effect behaald op 35-50 jarigen

Figuur 22. Zuiver effect van *De Rechtbank* op beeld van rechters

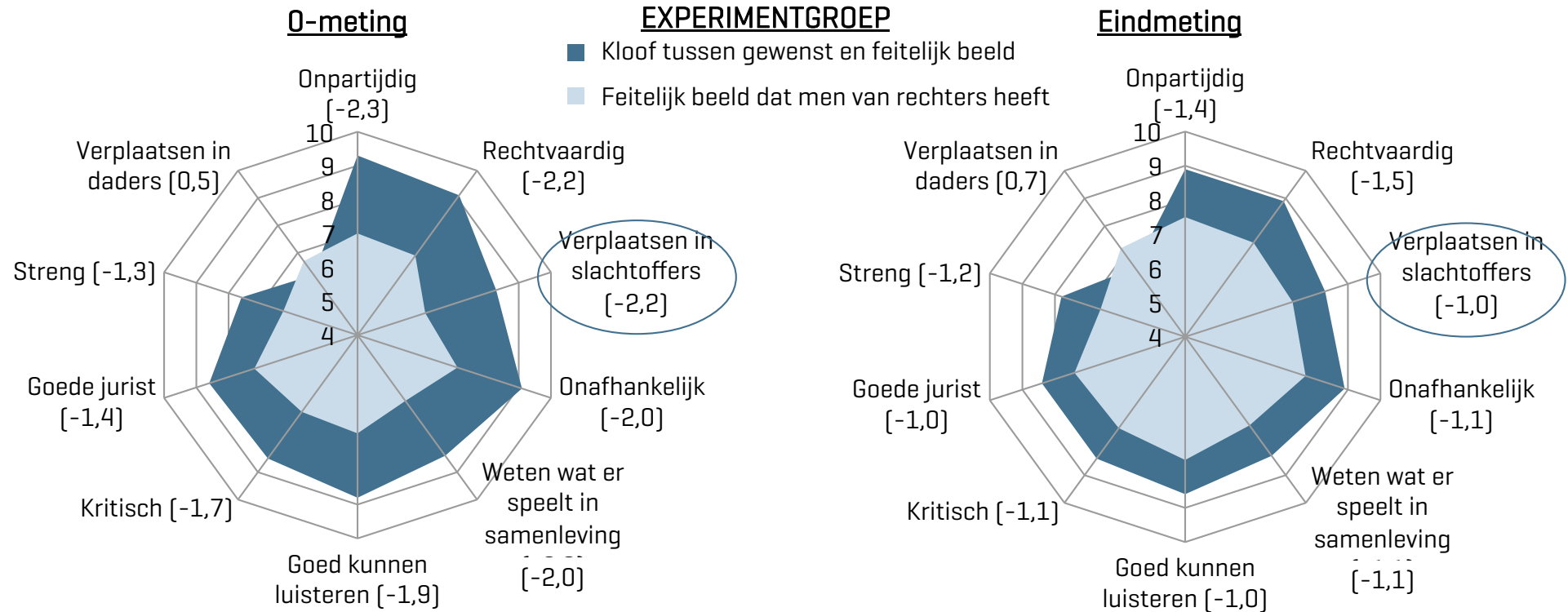
Het zuivere effect van *De Rechtbank* is tevens berekend voor de verschillende leeftijdsgroepen. Het effect is het grootst op de jongere (< 35 jaar) en oudere doelgroep (> 50 jaar). Het effect op het beeld van de kijkers van middelbare leeftijd is minder groot.

Ook bij de uitsplitsing naar leeftijd is duidelijk te zien dat er het meeste effect is behaald op 'kunnen verplaatsen in slachtoffers'.

De resultaten zijn gebaseerd op de volgende responsaantallen:

	Controlegroep	Experimentgroep
<35 jr	128	161
35-50 jr	141	178
>50 jr	195	246

Werkelijk en gewenst beeld van de rechter meer in balans

Figuur 23. Kloof tussen gewenste beeld en het feitelijke beeld dat men van rechters heeft [experimentgroep n = 585]

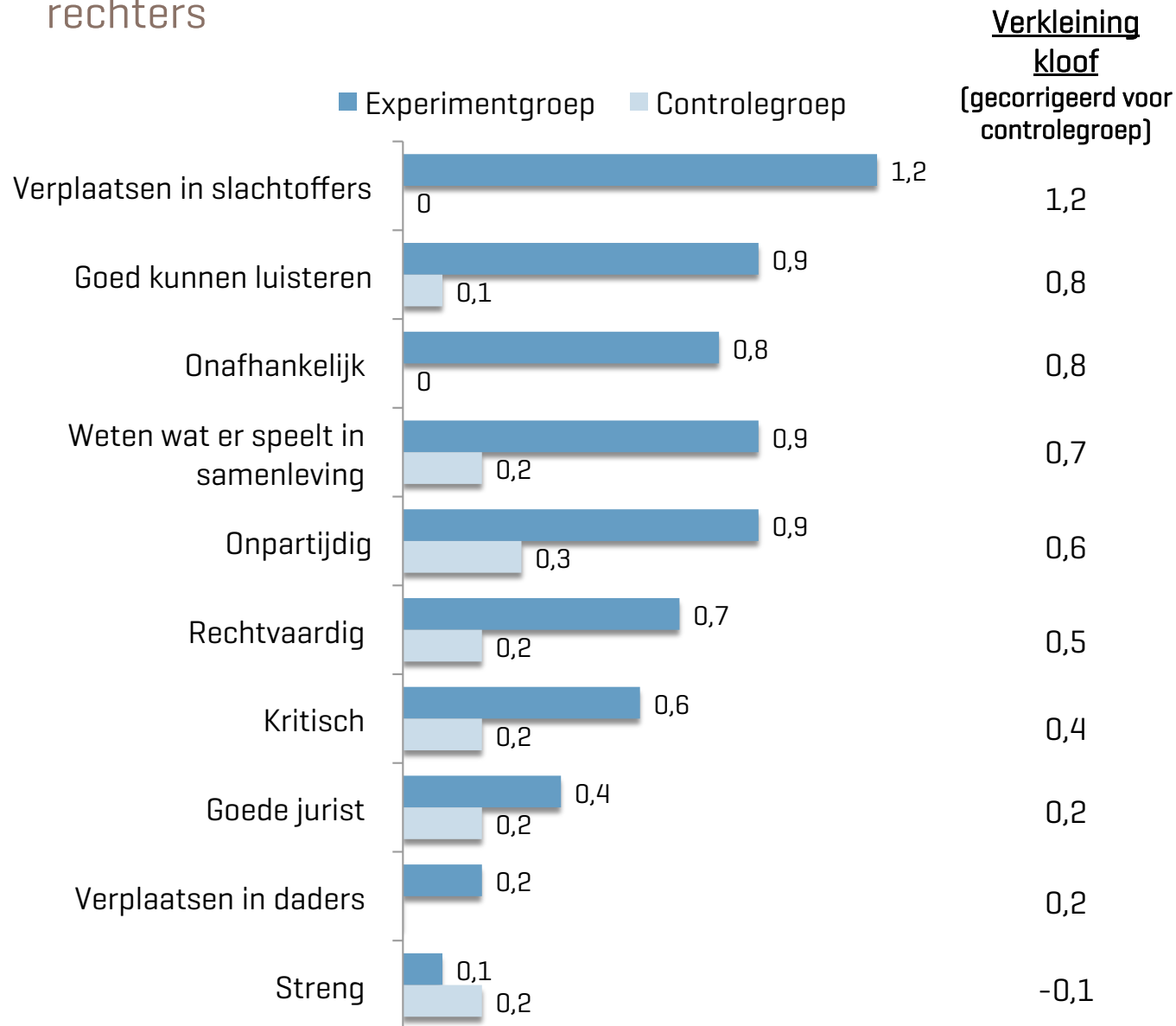
Voor ieder aspect is een gemiddeld rapportcijfer berekend voor wat betreft het belang dat aan de eigenschappen wordt toegekend om een goede rechter te zijn. Gevraagd is ook de mate waarin deze eigenschappen feitelijk van toepassing zijn op de rechters.

Het verschil tussen beide scores is berekend en dat is weergegeven in de donkerblauwe schil/rand in de figuur boven. Het lichtblauwe vlak geeft het feitelijke beeld dat men van de rechter heeft weer. Voor alle aspecten –uitgezonderd ‘zich kunnen verplaatsen in daders’– scoort de rechter feitelijk lager dan volgens de respondent zou moeten.

Per aspect staat hierboven tussen haakjes hoe groot de kloof is. Bij ‘verplaatsen in slachtoffers’ is de kloof bijvoorbeeld verkleind van -2,2 in de 0-meting [=score gewenst beeld 8,3 minus score van feitelijk beeld 6,1] naar -1,0 in de eindmeting [8,3 vs. 7,3].

Zichtbaar is dat het lichtblauwe vlak [feitelijk beeld] in de eindmeting groter is dan in de 0-meting. De eigenschappen die nodig zijn voor het zijn van een goede rechter, zijn dus vaker volgens de respondenten feitelijk ook van toepassing op de rechter. Daarmee is het beeld dus dichterbij de norm gekomen. Telt men alle verschillen op dan bedraagt de kloof tussen gewenst en werkelijk beeld bij de 0-meting 16,5 en bij de eindmeting 9,7. De kloof is dus met 7 punten verkleind.

Verkleining kloof door verschuiving werkelijk beeld van rechters

Figuur 24. Verandering in kloof tussen gewenst en werkelijk beeld eigenschappen van rechters [controlegroep n= 464, experimentgroep n= 585]

In het figuur hiernaast wordt de verandering van de kloof [verschil eindmeting vs. 0-meting] weer-gegeven voor zowel de controle- als de experimentgroep. Bij 'verplaatsen in slachtoffers' zien we bij de controlegroep dat de vergelijking van de eindmeting met de 0-meting geen verschil is te zien met betrekking tot de kloof tussen gewenst en werkelijk beeld; bij de experimentgroep verkleinde de kloof met 1,2 punten.

Voor bijna alle eigenschappen blijkt dat, na het zien van uitzendingen van *De Rechtbank*, er een duidelijke positieve verschuiving zichtbaar is: de kloof wordt voornamelijk verkleind doordat men het feitelijke beeld dat men van rechters heeft, positiever beoordeelt. De verhouding tussen werkelijk en gewenst beeld komt daarmee meer in balans met elkaar. Enige uitzondering is de eigenschap 'streng'. Hier zien we dat de controlegroep meer veranderd is dan de experimentgroep, zodat de kloof tussen gewenst en werkelijk beeld per saldo iets is vergroot.

Bijlage

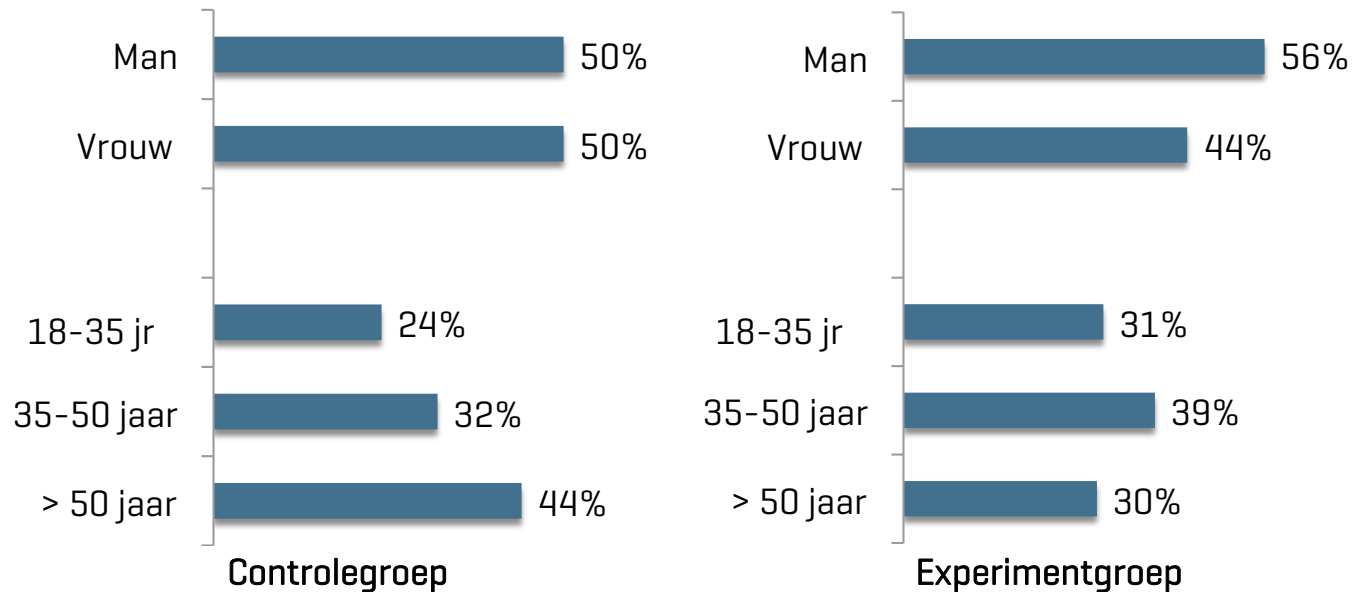
Opzet onderzoek

De Rechtbank is een acht-delige documentaireserie. Voorafgaand aan de start van de TV serie is een 0-meting uitgevoerd. Deze meting heeft onder twee doelgroepen plaatsgevonden: de controlegroep (niet-kijkers van *De Rechtbank*) en de experimentele groep (kijkers *De Rechtbank*). Na vier afleveringen van *De Rechtbank* heeft onder de experimentele groep een tussentijdse meting plaatsgevonden. Na het totaal van acht afleveringen heeft onder de controlegroep en de experimentele groep een eindmeting plaatsgevonden. Het totale traject ziet er als volgt uit:

- 0-meting controle en experimentgroep: 26-30 november 2010
- Aflevering 1 *De Rechtbank*: 30 november
- Reminder 1 naar experimentgroep: 8 december 2010
- Tussenmeting experimentgroep: 22 december 2010 – 4 januari 2011
- Reminder 2 naar experimentgroep: 10 januari
- Reminder 3 naar experimentgroep: 25 januari
- Aflevering 8 *De Rechtbank*: 1 februari
- Eindmeting controle en experimentgroep: 3 – 18 februari 2011

	0-meting		Tussentijdse meting	Eindmeting	
	Controle groep	Experimentele groep	Experimentele groep	Controle groep	Experimentele groep
Totale respons	814	1.515	618	464	585

Representatieve verdeling voor NL naar sekse en leeftijd

Figuur 24: Verdeling respondenten naar sekse en leeftijd in steekproef (controlegroep n= 464, experimentgroep n= 585)

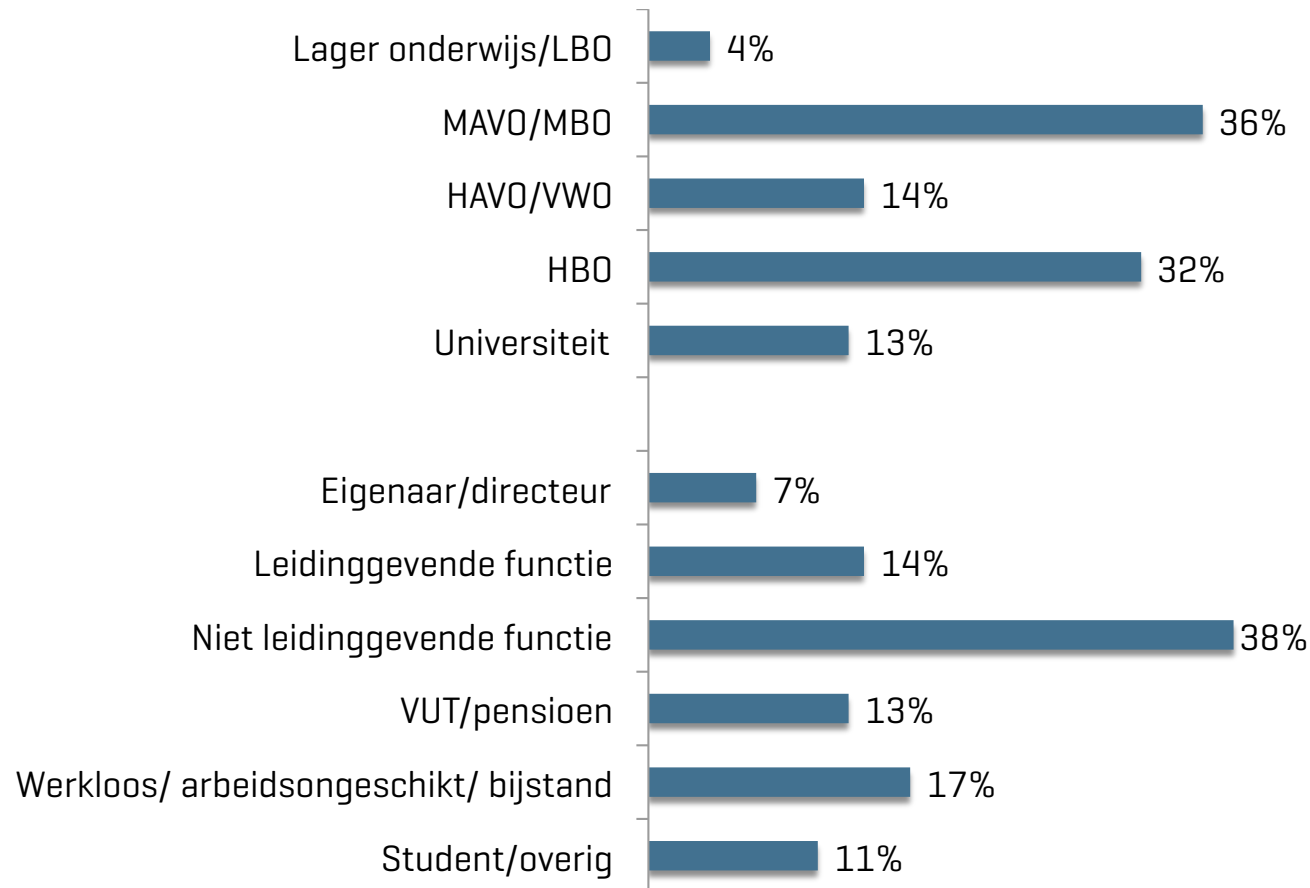
De resultaten uit de controlegroep hebben betrekking op 464 deelnemers. Dit zijn de personen die zowel aan de 0- als eindmeting hebben deelgenomen. De experimentgroep bestaat uit totaal 585 deelnemers. Ook dit zijn de deelnemers die aan zowel de 0- als eindmeting hebben deelgenomen.

De resultaten zijn herwogen op leeftijd en geslacht naar representatieve cijfers voor Nederland. Dit is gedaan op basis van CBS gegevens; de resultaten zijn representatief voor Nederland. De verdeling naar man - vrouw en naar leeftijd is hierdoor gelijk geworden voor de controle- en experimentgroep.

De verdeling op basis van sekse en leeftijd is op basis van de CBS gegevens als volgt:

	Man	Vrouw
18-35 jr	13,9%	13,7%
35-50 jr	15,3%	15,1%
>50 jr	20,6%	21,4%
Totaal	49,8%	50,2%

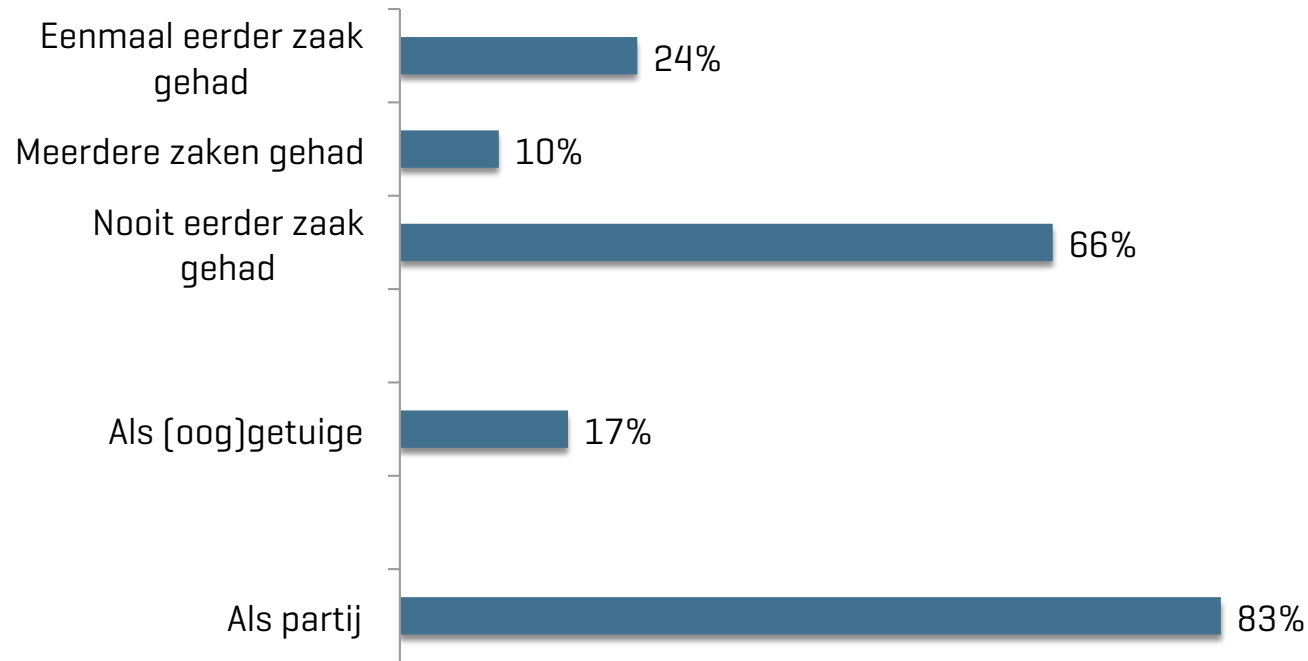
Verdeling naar opleiding en functie

Figuur 25: Verdeling respondenten naar opleiding en functie [experimentgroep n= 585]

Binnen de groep respondenten uit de experimentgroep is een goede verdeling naar middelbaar tot hoger opgeleide deelnemers: de helft is middelbaar opgeleid [MAVO, MBO, HAVO, VWO] en bijna de helft [45%] is hoger opgeleid [HBO, universiteit]. Bijna 60% van de deelnemers is werkzaam op dit moment.

Verdeling naar ervaring met de rechtspraak

Figuur 26: Verdeling respondenten naar ervaring met de rechtspraak [experimentgroep n= 585]

Het merendeel van de respondenten is niet eerder in aanraking met de rechter geweest en heeft nooit eerder een zaak gehad. Van de personen die eerder in aanraking is geweest, is dit met name als partij.

Uitsplitsing vertrouwen naar antwoordcategorieën (1)

40

		Verskil 0- en eindmeting						
Aspect	Antwoord	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
Toewijding	1 [16x]	0	0	0	5	5	5	1
	2 [80x]	0	0	2	20	41	17	0
	3 [276x]	0	0	11	131	131	3	0
	4 [203x]	0	2	35	145	21	0	0
	5 [10x]	0	0	6	4	0	0	0
Deskundigheid	1 [20x]	0	0	0	3	10	4	3
	2 [46x]	0	0	0	11	17	18	0
	3 [220x]	0	2	11	90	114	3	0
	4 [268x]	0	1	37	203	27	0	0
	5 [31x]	2	0	16	13	0	0	0
Integriteit	1 [19x]	0	0	0	3	11	4	1
	2 [72x]	0	0	1	12	32	26	1
	3 [235x]	0	0	9	101	116	9	0
	4 [225x]	0	2	42	157	24	0	0
	5 [34x]	0	2	18	14	0	0	0

De mate van vertrouwen in de deskundigheid van de rechters is gestegen van een 3,4 [0-meting] naar een 3,7 [eindmeting]. In nevenstaande tabel is af te lezen dat deze stijging met name verklaard wordt door 114 personen die eerst een 3 gaven voor hun mate van vertrouwen (op een 5-puntsschaal) en die nu een punt hoger geven, een 4.

Ook de stijging in de mate van vertrouwen in de toewijding van rechters en in de integriteit van de rechters wordt met name verklaard door de respondenten waarvan de mate van vertrouwen gestegen is van een '3' naar een '4'.

Figuur 27. Mate van vertrouwen in verschillende aspecten van rechters uitgesplitst naar antwoordcategorieën [experimentgroep n= 585]

Uitsplitsing vertrouwen naar antwoordcategorieën [2]

41

		Verskil 0- en eindmeting							
Aspect	Antwoord	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
Onpartijdigheid	1 [27x]	0	0	0	0	5	12	6	4
	2 [86x]	0	0	0	1	14	37	31	3
	3 [239x]	0	0	0	17	115	97	10	0
	4 [199x]	0	0	4	31	141	23	0	0
	5 [34x]	0	0	4	14	16	0	0	0
Vonnissen	1 [47x]	0	0	0	0	8	24	10	5
	2 [126x]	0	0	0	5	38	60	21	2
	3 [266x]	0	0	2	19	146	90	9	0
	4 [133x]	0	0	1	36	85	11	0	0
	5 [13x]	1	0	0	8	4	0	0	0

Evenals bij de vertrouwensaspecten toewijding, deskundigheid en integriteit, is hier te zien dat de stijging in de mate van vertrouwen met name wordt veroorzaakt door de personen die eerst een '3' gaven. Deze personen hadden geen uitgesproken mening over de mate van vertrouwen in rechters en gaven het antwoord 'niet weinig/ niet veel'. Nu geven zij aan veel vertrouwen te hebben in de verschillende aspecten van de rechter.

Figuur 28. Mate van vertrouwen in verschillende aspecten van rechters uitgesplitst naar antwoordcategorieën [experimentgroep n= 585]

Eindrapportage De Rechtbank

Documentnummer Eindrapportage R-3196

Opdrachtgever Raad voor de rechtspraak

Begeleidingscommissie

Voorzitter dr. A. Klijn (Adviseur wetenschappelijk onderzoek,
Raad voor de rechtspraak)

Leden Mr. P. van Daalen, Sr. medewerker communicatie
Rechtbank van Utrecht

dr M.T. Croes (Onderzoeker WODC, Ministerie van
Veiligheid en Justitie)

dr. N.Haas (Onderzoeker NSCR, Amsterdam)

drs. A. van Knippenbergh, communicatieadviseur
Raad van de rechtspraak

mr. H.J.H. van Meegen (Vicepresident Rechtbank
van Utrecht)

Betrokkenen MediaTest Drs. Sylvia van Ewijk

Drs. Stephan van Furth

BTC MediaTest BV
Koningin Wilhelminaplein 2-4
Postbus 16900
1001 RK Amsterdam
020 410 00 00
www.mediatest.nl
KvK 11041988
Rabobank 1202.89.741

© 2010, BTC MediaTest BV

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MediaTest BV.